

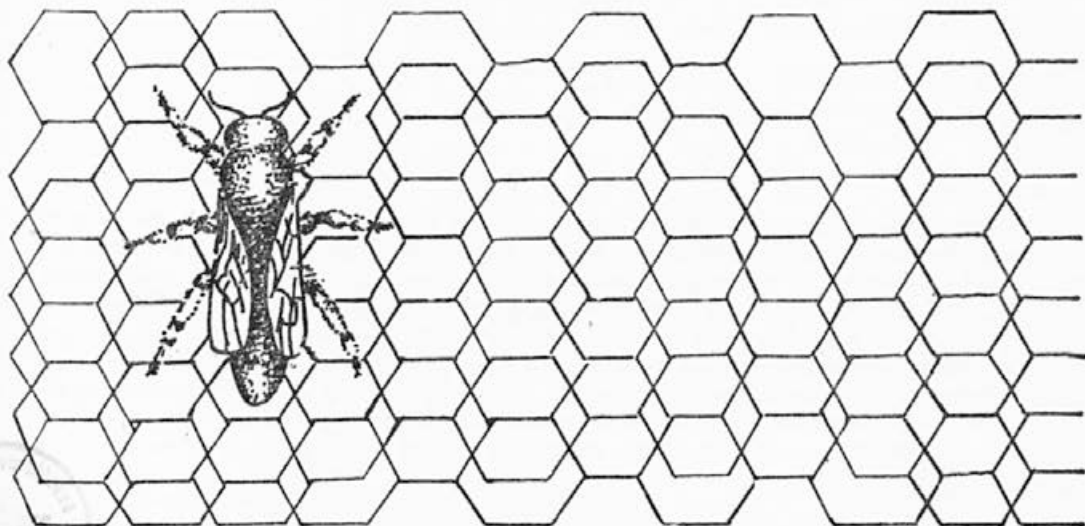
leto LXXIII

št. 6

1971

slovenski čebelar

VSEBINA

Brezar: Čebelarjev koledar za junij	161
Vladi Martelanc: Nastavljanje, prestavljanje, pri- prava in dodajanje satnic	162
Julij Mayer: Divji kostanj	166
VI. M.: Kaj mora čebelar vedeti glede prevažanja čebel na pašo	168
Jože Suštaršič: Opozorilo čebelarjem	171
Igor Frančič: Poskus prilagoditve AŽ-panja so- dobnim zahtevam naših čebelarjev	172
Ivan Rak: O različnih ameriških panjih	175
Alojzij Bukovšek ml.: Spomini na obisk pri nem- ških čebelarjih	175
Jože Resnik: Kako čebelarijo sosedje	177
Jernej Črnko, dipl. inž. agr.: Uspešno in prizadev- no znanstveno raziskovalno delo zaslužnega profesorja Josipa Priola	179

IZ ČEBELARSKEGA SVETA

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Poročilo tajnika ZČDS na občnem zboru dne 4. aprila 1971. Premoženjsko stanje ZČDS konec leta 1970. Na občnem zboru so bila sprejeta naslednja priporočila in sklepi. Odboren je bil delovni načrt za leto 1971/1972. Izvoljeni IO ZČDS na 20. rednem občnem zboru. Konstituiranje IO ZČDS. Grenak kruh od sladkega medu. Občni zbor čebelarkega društva Črnomelj 184

OSMRTNICE

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 30,00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza Čebelariskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3/II, tiska Tiskarna PTT v Ljubljani. Ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Julij Mayer, Martin Mencej, Boris Modrijan in Joško Šlander. Glavni urednik Martin Mencej. Odgovorni urednik Boris Modrijan. Letna naročnina za nečlane 35,00 din, za inozemstvo 40,00 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 3,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 501-8-268/1. Telefonska številka uprave ZČDS in SČ 20-208.

Cvetoči regrat daje čebelarjem obilo cvetnega prahu

Foto: J. Skok

ČEBELARJEV KOLEDAR

BREZAR

Junij

Z malo sreče seveda, v tem mesecu že lahko požanjemo prve sadove svojega dela pri čebelah: medišča nam je napolnila ta ali ona paša, zato naj velja prvih nekaj vrstic najlepšemu čebelarskemu opravilu — **točenju**.

Cvetlični, akacijev ali žajbljev med ne smemo točiti prej, preden ni vsaj pol sata pokritega, sicer bomo točili nezrel med, kakršen se nam utegne kaj kmalu pokvariti. Gozdni med lahko točimo, čim so sati polni, med oljne repice pa celo moramo točiti čimprej, sicer nam utegne v satju kristalizirati. Točimo po možnosti ob lepem vremenu v zaprtem prostoru, kjer nas ne bodo nadlegovale čebele, ki so posebno vsiljive, če zunaj ni paše.

Mesec junij je najprimernejši čas za **izmenjavo matic**. Izmenjamo vse matice, katere smo v pomladnem razvoju spoznali kot nezadovoljive. Za izmenjavo si matice lahko vzredimo sami, vendar se temu delu lahko izognemo, saj imamo pri nas že precej kvalitetnih plemenitih postaj, kjer si lahko nabavimo res dobre matice za relativno nizko ceno. Dodajanje matic je precej zahtevno čebelarsko opravilo, zato ga — če nismo dovolj vešči — raje prepustimo izvedenejšemu čebelarju. O zamenjavi matic je bilo napisanega že zelo veliko, vsak pisec zatrjuje, da je njegov način najboljši, vendar bi težko rekli, da je ta ali oni način res stoodstoten. Priporočam Kirarjev način, katerega lepo opisuje Stane Sajevec v 4. letošnji številki Slov. čebelarja.

Rojilni nagon v tem mesecu še nikakor ni minil, zato moramo še vedno preprečevati rojenje, v kolikor seveda rojev ne želimo. Posebno skrb moramo posvetiti

tudi rojem, tako naravnim, kakor tudi narejencem, ki smo jih že imeli. Če nam jih zateče daljša brezpašna doba, nam bodo toliko oslabeledi, da si bodo do jeseni stežka opomogli! Priskočimo jim pravočasno na pomoč z izdatnim krmljenjem!

Če so odnosi količkaj omombe vredni, nam bodo v tem mesecu čebele še prav lepo gradile. Zato lahko še **dodajamo satnice** posebno če nam satja primanjkuje.

Vsak čas utegne zamediti hoja, višinska smreka ali kaka gozdna mana (hrast), zato prevaževalci pozor! Pravočasno odkritje medenja nam lahko napolni medišča v zelo kratkem času! Morda celo večkrat. Na piko vzemimo predvsem obširne hojeve gozdove v Gorskem Kotaru, Kočevskem rogu, Trnovskem gozdu, Hrušici, Javorniku, Krimu in Pohorju. Višinska smreka v Mozirskih planinah ali na Jelovici je tudi že večkrat izpolnila sladke upe podjetnih muharjev. Prav tako visokogorska paša, predvsem mecesnova in nižinska na hrastovi mani (drnovski gozd na Krškem polju ali hrast na Lonjskem polju na Hrvatskem). Vztrajno stikanje za medečimi viri naj bi bila poglavitna naloga čebelarjev, posebno prevaževalcev. In če že odkrijemo medenje, ne bodimo ozki sebičneži: opozorimo nanj tudi druge, saj so paše v tem času po navadi tako izdatne in pasišča tako obširna, da bo sladkega daru prirode za vse dovolj.

Z ozirom na izredno povpraševanje po cvetnem prahu, posebno izkopancu, ne bo odveč, če ponovno opozorim na proizvodnjo cvetnega prahu, katero nadaljujemo tudi v tem mesecu. Iz plodišča prestavimo sate v katerih je med zalego nanešene kaj več obnožine v medišče, kjer se bo zalega polegla, nato cvetni prah lahko izkopljemo. Če je zalege na satu bolj malo, lahko izkopavamo takoj, saj zalegi ne bo škodilo, če bo sat kako uro izven panja.

NASTAVLJANJE, PRESTAVLJANJE, PRIPRAVA IN DODAJANJE SATNIC

(Radijsko predavanje)

VLADI MARTELANC

Kakor vsem živim bitjem, je narava tudi čebelam pritisnila pečat razmnoževanja. To dosežejo čebele z rojenjem, ki jih kot biološka sila instinktivno spremlja že od pradavnine. Čebelarju — začetniku, ki širi svoje čebelarstvo, je vsak roj dobrodošel, medtem ko se tisti, ki imajo svoj čebeljak z naseljenimi panji že napolnjen, rojev otepajo, ker jim izrojenci kot roji zmanjšujejo spomladanski pridelek medu. Zato se je, posebno v zadnjih 50 letih, zvrtilo nič koliko teorij, izkušenj in nasvetov o zanesljivem preprečevanju rojenja, vendar 100 % metode do danes še nismo našli. Računati moramo pač z naravnim nagonom, ki mu še taka prefinjenost ne more biti kos.

V boju zoper rojenje so tudi slovenski čebelarji s svojim ponarodelim panjem »žnideršičem«¹ mnogo prispevali. Že njegov konstruktor, pokojni Anton Žnideršič, je s svojim sistemom čebelarjenja pritegnil večino slovenskih čebelarjev predvsem z geslom: čim več medu in čim manj rojev! V nizu raznih čebelarskih opravil med letom je tudi nastavljanje in prestavljanje, s katerim skušamo preprečiti ali vsaj za 10 dni odložiti nezaželeno rojenje. Ob ugodni spomladanski paši ali z dražilnim krmljenjem imamo konec aprila neko število rojev že tako razvitih, da napolnjujejo čebele že vse plodišče in da prekrivajo že delno okensko mrežo. Družina se

hitro bliža vrhuncu svoje moči, ko bo začutila neko utesnjenost, kar naj bi sprožilo prvi zarodek razmnoževalnega nagona — rojenja. V takih usodepolnih trenutkih mora čebelar nastopiti mnogo prej, preden so zaleženi prvi matičniki. Dober čebelar mora posebno spomladi budno spremljati razvoj svojih čebel, če noče doživeti presenečenja. Pri širjenju čebelnega gnezda pričnemo s prvo fazo, t. j. z **nastavljanjem** praznega satja in satnic v medišče, za kar moramo najprej odkriti matično rešetko. Čebele se takoj razkrope po vsem medišču, posebno če je v satovju še kaka solza medu. Čeravno ne more matica z zaleganjem v medišče, se počuti družina vsaj glede utesnjenja nekoliko potešena. Koledarsko določiti pričetek samega **prestavljanja** zaleženih satov je skoro nemogoče, ker biološki razvoj čebel stopa vedno v korak z razvojem same narave, ki pa v razponu več let ni enak. Tudi stopnja razvoja posameznih družin ni enaka in moramo močnejše družine obravnavati kak teden ali več prej kot druge.

Gradnja novega sata je v polnem teku (začetek gradnje).

Foto: J. Skok

Poglejmo, kaj v bistvu predstavlja pojem prestavljanje. To je v resnici nekaj narejen roj v istem panju, ki pa obenem ne dopušča delitve v dve samostojni družini, ampak je nekaka premostitev rojilne krize, ko si obetamo bogato pomladansko pašo. Sicer nam tudi pravočasno prestavljanje ne jamči vedno, da panj še v istem letu ne bo rojil. Teorijo o prestavljanju, pri nas nekoč imenovano »prevešanje«, je postavil znani čebelarski strokovnjak Emil Preuss že pred 70 leti. Bil je zagovornik radikalnega prestavljanja, kar pomeni, da razen sata z matico prestavimo vse sate v medišče. Sicer je mož pred prestavljanjem čebele s posebnim postopkom primerno ojačil, da niso te krute operacije v toliki meri občutile. Kakor izgleda, smo takrat Slovenci posneli le golo kruto prestavljanje in s tem v biološkem smislu zelo grešili. Danes, ko nekoliko temeljiteje poznamo strukturo

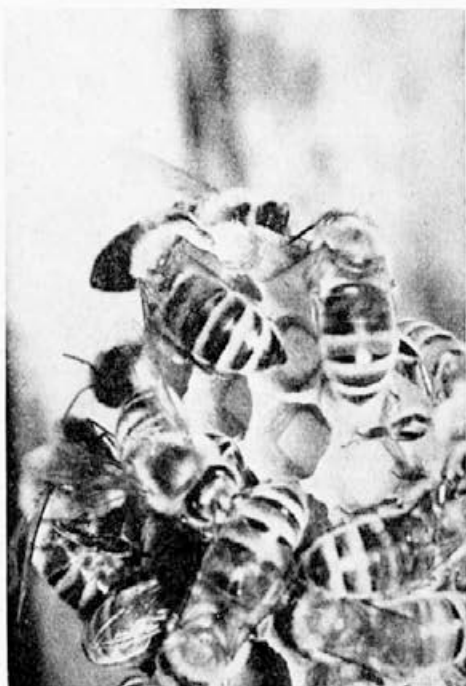
čebelne družine, smo radikalno prestavljanje povsem opustili. Pri prestavljanju se mora vsak čebelar zavedati, da posega neposredno v strukturno smotno urejene države in malem. Vsako bitje je smotno in absolutno funkcionalno zaposleno. Vzemimo samo matico, ki predstavlja pravcati zalegalni avtomat, ko nepogrešljivo skoro vsako minuto, dan in noč odlaga v celice svoja jajčeca. Če vemo, da tisoč jajčec predstavlja težo matice, zaslutimo nepojmljivo rodnost tega bitja, ki ga nenehno spremlja nek krog čebel, da ji streže s še ne povsem poznanimi uslugami. Velik del še komaj rojenih delavk je zaposlen z ogrevanjem in krmljenjem žerk v celicah in to po strogem redu. Če vso to urejenost nesmotno raztrgamo in po mili volji sate razmetavamo tja, kamor ne spadajo, povzročamo čebelni družini kot celoti zelo težko zaceljive rane. Zato je najbolje, da sodobno prestavljanje opravljamo polagoma v nekakih obdobjih. V prvem obdobju vzamemo iz plodišča kvečjemu 3—4 zaležene sate z jajčeci, odkrito in pokrito zalego. Pri tem se ozi-ramo predvsem na starost satja, ki se ne bo več vrnilo v plodišče, pač pa po kakem letu v prekuho. Prestavljeno zaleženo satje strnemo v sredino, dočim levo in desno praznino v medišču izpolnimo s praznim satjem. Prav tako moramo preostalo satje v plodišču stisniti v središču v enotno okrnjeno gnezdo ter levi in desni izpraznjeni prostor dopolniti z mladim satjem oziroma s satnicami. Če pri prestavljanju nismo našli matice, moramo pogledati za pokončnimi jajčeci v treh ali štirih dneh. Če jih najdemo v medišču, je tam tudi matica, katero moramo nujno poiskati in jo vrniti v plodišče. Dalje moramo na osmi dan pregledati vsak prestavljeni panj, če ni mogoče v medišču potegnil zasilne maticnike, katere moramo porezati, ker nam bo sicer nezaželeno rojil. Ko prestavljeni panj napolni v prvi polovici junija medišče z medom, tega iztočimo. Če nadaljna paša nudi 30—50 dkg dnevnega donosa, je to vzpodbuda za rojilno razpoloženje, katero skušamo s ponovnim posegom preprečiti. Operacija je tale: če je panj dogradil vse satnice na desni in levi strani plodišča, lahko ponovno prestavimo vsaj dva naj-starejša zaležena sata v medišče. Sedaj lahko tvegamo, da zaležene letošnji satnice postavimo v sredino gnezda, a dodatni satnici, dodamo zopet levo in desno od gnezda. S tem smo poskrbeli, da bo jedro prihodnjega gnezda na mladem, zdravem satju, kar je za splošno zdravstveno preventivo panja zelo pomembno. Nekateri čebelarji niso zagovorniki prestavljanja in pravijo, da tudi brez njega izhajajo. Vendar moram poudariti, da pravilno prestavljanje ni samo ukrep zoper nezaže-leno rojenje, pač pa zelo natančen vpogled v celotno delovanje čebelne družine. Lahko si natančno ogledamo matico, ali ni mogoče invalidna, kakšna je njena zalegalna zmogljivost itd. Ob takem splošnem ocenjevanju imamo edinstveno priložnost, da stare zaležene in deformirane sate premaknemo v medišče in jih nadomestimo s satnicami, ki kot magnet privlečejo nase mlade čebele graditeljice, da tu uveljavljajo svojo prirojeno arhitektonsko umetnost. Žuboreči vir gradbe-nega materiala, to je drobnih voščenih luskinic, ki lezejo med trebušnimi obročki na dan, jih naravnost prisili v to dejavnost. Zgodilo se je že, da so bila ob takih opraviilih odkrita žarišča hude gnilobe, najnevarnejše kužne bolezni čebelje zalege, ki so bila že v kali rigorozno zatrta. Naj ob tej priložnosti omenim, da imamo tu in tam še take čebelarje, pri katerih zaradi nepoučenosti njihov način prestavljanja včasih bolj škoduje kot koristi. Skrbno negovano in ogrevano čebelno gnezdo na-ravnost raztrgajo, med zaležene sate porinejo prazno satje ali celo satnice. Če ne morejo najti matice, z vsakega zaleženega sata ometejo čebele, da bi bili pre-pričani, da niso prenesli matice v medišče. Z razdrtjem gnezda s satnicami ali z nedograjenim mladim satjem smo zaleganje matice za dalj časa zavrli, kar se v poznejšem času lahko hudo maščuje. Kaj pa smo storili z ometanjem zaleženih

satov? Če ima sat večina mlado odkrito zalego, smo ometli najmlajše čebele negovalke in dojilje, ki so še mlade nebogljenke, navezane s svojim delom prav na ta sektor in se prav gotovo ne bodo zlepa prikobacale z dna panja spet v oddaljeno medišče na svoj določeni delovni prostor. Pomislite, kako bi izgledalo, če bi iz velikega dispanzerja z nekaj sto nebogljenimi človeškimi dojenčki pregnali vse strežno osebje. Kmalu bi ti ob nastalem neugodju glasno protestirali, medtem ko male čebele žerke molče trpijo. Podobni daljši presledki negovanja in krmljenja čebelnih žerk prav gotovo v neki meri negativno vpliva na prihodnjo zmogljivost čebele delavke. Pravi čebelar naj tudi s te plati ravna s čebelami pravilno in naj jim ne povzroča nepotrebnega trpljenja. Lepi novi panji v ličnem vzornem čebelnjaku niso še dokaz, da se v njem ne dogajajo opisane tragedije — nevredne dobrega čebelarja.

Pri prestavljanju mora čebelar imeti pripravljeno določeno število satnic iz pristnega čebeljega voska. Vsakemu panju dodamo na leto vsaj tri do štiri satnice tako, da se satje v plodišču v ciklusu 3—4 let izmenja. Kdor nekaj let ne uporablja satnic, bo imel v panjih težke, črne sate. Glede na težo satnic si niso vsi čebelarji edini; eni žele debelo, to je 11—12 komadov AŽ mere na 1 kg, češ da v take lepo utiramo žico. Drugi se zavzemajo za tanjše 15—16 komadov na 1 kg in upravičeno trdijo, da so cenejše in ekonomičnejše ter da se večja potrpežljivost pri utiranju

Gradnja sata gre h kraju (nekaj ur pozneje).

Foto: J. Skok

vedno izplača. Za čebelarja je važnejše število satnic na 1 kg, kakor pa njihova teža oziroma debelina, ki je čebelam bolj ovira kot olajšava. Žal, da sedanja avtomatizirana strojna izdelava satnic ne dopušča tanjših od 11—12 komadov AŽ mere

na 1 kg. Pomniti moramo predvsem tole: čim dlje mora čebela obdelovati in tanjšati satnico, tem kasneje prične izrabljati lastni vosek, ki ga neprestano poti čim sede na satnico. Torej tudi tu se pokaže izguba zaradi debele satnice. S kovinskimi ročnimi stiskalnicami nemške izdelave tudi ne dosežemo več kot 10—11 satnic na 1 kg. Mnogi čebelarji, ki že več let uporabljajo težje (lafaržne) stiskalnice moje izdelave mi poročajo, da z lahkoto odlijejo tudi 18 satnic AŽ mere na 1 kg, kar je za celih 50 % več od običajnih. Pred vojno smo uporabljali strojno dvakrat valjane satnice; prva faza je dala gladko valjane voščene folije, druga, preko graviranih valjev, pa satnice. Splošno so v svetu spoznali prednost litih satnic, katerih molekularna struktura čebelam bolj prija. Tudi podjetje Medex že več let uporablja zelo avtomatizirani stroj, ki z valjčnim sistemom proizvaja lite satnice.

Glede žičenja satnikov si čebelarji tudi niso povsem enotni. Eni se krčevito drže še vodoravnega žičenja, ki je že preživelo. Najpriporočljivejše je pokončno žičenje s šestimi žicami; ob dveh letvicah sta dve navpični, med njima pa štiri poševne v obliki velike črke M. Za prevoze je ta oblika najustreznejša.

Kmalu bo pomlad nastopila svoj veličastni pohod in pozvala tudi čebele k prebujenju. Čebelarjem želimo srečno roko pri njihovem delu!

DIVJIKOSTANJ

JULIJ MAYER

Naši očetje so imeli divji kostanj za okrasno drevo. Že v aprilu, ko brsti popje, se na kostanju ustavi naše oko. Krovni listi popkov kar bliščijo od svetlorumene zadelavine. Popki se debelijo in daljšajo, dokler iz njihove konice ne pokukajo svetlozeleni listi. Drevo zraste 20—25 m visoko, razvije košato krošnjo, ki daje poleti prijetno senco. Zato so ga radi zasajali v gostilniške vrtove in drevorede, tedanja sprehajališča.

Že posamič stoječe drevo je zaradi lepe oblike prijetno za oko. Izredno lep je kostanj ob cvetenju, ko se bela razcvetja bliščijo kot svečke v temnozeleni krošnji. Vse poletje je kostanj temnozelen in nudi človeku osvežujočo senco. Ko proti jeseni dozorevajo plodovi, je pogled na drevo zopet zanimiv. Prejšnji cvetni peclji so odebeljeni in nosijo svetlozelene okrogle plodove, debele za otroško pest in posute z bodicam podobnimi izrastki. Ko je plod dozorel, počí zunanja kožica in pokažejo se semena. Odeta so v usnjato kožo posebne — kostanjeve barve. Kmalu potem začne kostanjevo listje spremenjati barvo. Listi postanejo najprej svetlorumeni, se počasi spremenjajo preko zlatorumene v rjavo barvo. Temnorjavi listi odmrejo in odpadejo. Pogled na kostanj v jeseni, ko se prelivajo barve, je naravnost očarljiv.

Čebelarji kostanja kot čebelno pašo ne upoštevajo posebno. Res se čebele ne drenjajo v razcvetjih, kjer opazimo le posamezne čebele ali kakega čmrlja. Ne smemo pa prezreti, da so čebele porazdeljene po tisočeri razcvetjih in v visoko ležečih razcvetjih; naše oko ne opazi drobne čebele. Po dr. WITTMANNU (Avstrija) je kostanj kot čebelja paša kar upoštevanja vredno drevo. To opazimo posebno pri žrelih. Ko pojenjuje paša na regratu, se že pojavljajo posamezne čebele z živo-rdečimi koški. Ta pelod je bil nabran na kostanjevem cvetju. Takih čebel opa-

žamo vedno več in več, dokler skoro vsaka druga čebela ne prinaša obnožine s kostanja. To opažamo posebno v prvih dopoldanskih urah. Poleg tega pa je zelo važno, da cvete kostanj v razdobju med pojenjajočo pašo na sadnem drevju in komaj začenjajočo travniško pašo. Poleg peloda prinašajo čebele tudi medicino. Če tako čebelo ujamemo in narahlo stisnemo med prsti, spusti čebela na prst kar zajetno kapljico medicine.

Kostanjevo razcvetje je sestavljeno iz sto in še več posameznih cvetov, ki so koničasto razpostavljeni v obliki male smrečice. Spodnji cvetovi so ženski, nad njimi so moški cvetovi pomešani z dvospolnimi cvetovi. Ta razporeditev cvetov nam pojasnjuje, zakaj zrastejo plodovi samo v spodnjem delu razcvetja. Pestiči in prašniki mole daleč iz pokončno stoječega cveta in tvorijo naprej štrleč pomol, kamor čebele lahko sedajo.

Značilnost kostanjevih cvetov so tako imenovane medne lise, ki nakazujejo pot do medovnikov. Te lise so najprej rumene, nato potemniijo rjavo-rumeno in se slednjič prelijejo v karminsko rdečo barvo. Poskusi so pokazali, da v začetku navale čebele na cvetove ne glede na barvo lis. Kmalu pa so opazili, da čebele sedajo le na cvetove z rumenimi znaki, kar pove, da le mladi cvetovi izločajo medicino.

Divji kostanj (*Aesculus hippocastanum*) je doma v severni Grčiji in v Bolgariji, kjer še dandanes v nadmorski višini 1000—1200 m tvori pravcate gozdove. V srednjo Evropo je prišel leta 1576. Takratni veleposlanik na turškem dvoru, plemenitaš Ungnad je poslal nekaj kostanjevega semena botaniku in zdravniku Ch. LECLUSE, ki je sicer deloval kot profesor na vseučilišču Leyden na Nizozemskem. Trenutno je bil zaposlen na Dunaju, da je urejeval cesarske vrtove. Lecluse velja za največjega botanika 16. stoletja, je pa bolj znan pod imenom CLUSIUS. Leta 1583 je izdal knjigo o redkih rastlinah v Avstriji. V njej je samo slika kostanjevih listov, cvetja pa ne, ker zacvete kostanj šele po 10—15 letih.

V naših nasadih najdemo tudi **rdeče cvetoči kostanj** (*Aesculus pavia*) po nizozemskem učenjaku PAAW. Drevesa so neznatna in zrastejo komaj 6 m v višino. Doma je v severni Ameriki.

V nasadih po Sloveniji naletimo največ na **rdečkasto cvetoči kostanj** (*Aesculus carnea*), ki je križanec divjega in rdečega kostanja. Ker zelo redko obrodi, je drevo priljubljeno za mestne drevorede. Drevesničarji ga razmnožujejo, da cepijo mladiko rdečecvetnega kostanja na mladiko divjega.

V severni Ameriki je doma še **rumenocvetni kostanj** (*Aesculus octandri*).

Gospodarska korist kostanjevega lesa je neznatna. Njegov les je mehek in laken ter kratkotrajne obstojnosti. Ker dobro sprejema barve in polituro, so ga v prejšnjih časih radi uporabljali za rezbarjenje in v podobarstvu.

V semenu, ki ga kar imenujemo »kostanj«, je nakopičena velika količina škroba, ki za človeško prehrano ni uporaben, zaradi grenkega okusa, od snovi saponin. Kostanj uporabljajo lovci, da ga v zimski stiski pokladajo rogati divjadi. Precej kostanja porablja industrija zdravil. Semena vsebujejo mnogo glukosidov, ki v zdravih ugodno vplivajo pri vnetju ožilja, pri motnjah v krvnem obtoku, pri hemeroidih itd.

V lubju mladik se nahaja glukosid *Aesculin*, ki močno vpija ultravijolične sončne žarke. Zato kozmetika uporablja lubje, da izdeluje maže proti sončarici, posebno pa maže proti opeklinam višinskega sonca.

Po Bienewelt 11/1970.

KAJ MORA ČEBELAR VEDETI GLEDE PREVAŽANJA ČEBEL NA PAŠO

(Radijsko predavanje)

V L. M.

Čeravno nam prazgodovina malo pove, kdaj je človek s pritivnimi panji sploh pričel čebelariti in jih postavljati v bližino svojih bivališč, lahko sklepamo, da se je to dogajalo že pred nekaj tisočletji. Ker na svojih stalnih mestih nekateri čebelarji niso imeli skozi vse leto dovolj čebelje paše, so svoje panje prenašali ali prevažali na izdatnejša pasišča v bližini. Tako vemo, da so gorenjski čebelarji že pred sto in več leti prenašali na hrbtni krošnji po več kranjčev v spomladanska resišča. Čim je bilo uvedeno premično satje v okvirjih, so selitev svojih čebel čebelarji zaupali že posebnim vozovom z živinsko vprego. Če je bilo pasišče oddaljeno, so prevoz izvedli v dveh ali več nočeh. Ob postankih preko dneva so panjska žrela odprli, da so se čebele spreletele. Taka selitev čebel se seveda ni vedno srečno končala, ker se je marsikateri panj med prevozom zadušil, ali so čebele navalile na vprežne konje in jih do pogina opikale. Čim se je ponudila možnost prepeljati čebele z vlakom ali tovornim avtom, so mnoge dotedanje nevšečnosti odpadle in čebele so mnogo varneje prispele na cilj. Vendar zahtevajo tudi sodobni prevozi čebel danes še vedno mnogo previdnosti, izkušenosti in predvsem v usodnih trenutkih naglega, pravičnega ukrepanja. Niso redki primeri, ko same nekontrolirane minute lahko uničijo panj. Zato naj bo v tem predavanju govora o problemih pri prevozu čebel.

Pri tem naj omenim, da je lahko zelo izkušen čebelar s 50 ali več panji obenem popolnoma neizkušen prevaževalec, ki v enem samem prevozu uniči vse panje. V ilustracijo naj navedem tale primer: V povojnih letih od 1948 dalje se je razvedelo o bajnih žepkovih pasiščih v Liki, kamor je drvelo skoraj iz vse Slovenije na desetine in desetine vagonov panjev. Poleg mnogih srečnih prevozov se je primerila tudi tale tragedija. Na končno postajo v Liko je pripeljal nekod iz severne Slovenije vagon s 70 AŽ panji. Ko so vagon odklopili, se je izpod vrat cedil med in pozneje so ugotovili zadušitev vseh panjev. Solze obupa so zalile čebelarjev popačen obraz, ko se mu je v nekaj urah zrušila čebelarska stavba, katero je neumorno gradil gotovo celo desetletje. Izkazalo se je, da je ta nesrečnež prvič vozil čebele na dolgo relacijo, da ni bil nikdar prej navzoč pri takem prevozu, da so mu med potjo za pol dneva odklopili vagon in da ni imel v vagonu niti najmanjšega pripomočka, s katerim bi reševal propadajoče čebele. Da bomo kos preteči nevarnosti, mora čebelar — prevaževalec poznati proces, ki pripelje do končne zadušitve čebelne družine. Vedno se prične z razburjanjem prvih desetih čebel zaradi zaprtega žrela, ki vidno narašča v hrumenje več tisoč čebel. Pri tem se začne dvigati temperatura preko 40° C. Čebele se končno odločijo za beg v obliki prisilnega roja in planejo še po medu, kar prične dvigati morilno temperaturo proti 50° C. Tedaj se začnejo strjevati beljakovine v čebelji krvi, kar je glavni vzrok množičnega umiranja čebel in končne zadušitve vsega panja. Da ne pride do tega žalostnega pojava, mora čebelar — prevaževalec upoštevati naslednje:

1. Prevozi z železnico in s kamioni naj se opravljajo le ponoči, kvečjemu do 8. ali 9. ure zjutraj.
2. Manj živalne panje nalagamo na dno kamiona ali vagona, dočim na vrh bolj živalne, ki dobe med prevozom več zraka.
3. K vsakemu prevozu, posebno železniškem, sodi zaprta posoda z vodo (do pol litra na panj) in vodna brizgalka.
4. Da hitro zamašimo nastale razpoke panjev, moramo imeti nekaj kilogramov dobro zgnetene ilovice ali steklarskega kita in nekaj 3—4 cm

širokih pasov tanke pločevine. 5. Nikakor ne sme pri tem manjkati najnujnejšega orodja, kot kladivo, klešče, žagica — lisičji rep, nekaj žebeljev raznih velikosti in nekaj metrov tanjše in debelejšje žice ter končno dobra baterijska svetilka. V primeru, da je čebelar primoran voziti čebele z železnico tudi v vročem dnevu, mora prve začetke razburjenja krotiti z brizganjem vode na okenca panjev. Če pa tudi to ne zaleže, mora najbolj razburjene panje potegniti pred odprta vrata vagona, da ujamejo več zraka, a če tudi to ni dovolj, sname mediščno okence panja in pusti, da odlete razburjene čebele. Panj smo s tem rešili, a težko je reči, da niso prizadete tudi še preživele čebele in zalega. Zadovoljni bomo, ako si bo tako prizadeti panj v tem letu še izliral težke rane in obstal, ne da bi nam dal kake večje koristi.

Kar smo dosedaj omenili, se tiče bolj varnostnih ukrepov za čim varnejši prevoz čebel. Sicer pa v zadnjem času uporabljamo samo nočne prevoze s kamioni, ki so mogoče nekoliko dražji, zato pa mnogo varnejši.

Čeravno čebelar s prevažanjem čebel še vedno mnogo tvega, mora točno zadostiti nekaterim predpisom, ki imajo predvsem veterinarski pomen. Čeprav še nimamo zakona o čebelarstvu, prepoveduje veterinarska služba prevoz čebel, ki bolujejo za hudo gnilobo in pršico. Sedanji čebelarski pregledniki, ki so nekaka podaljšana roka veterinarske službe, izdajo, če so prevaževalčeve čebele res zdrave, potrebno potrdilo, na podlagi katerega izda veterinar tega območja veterinarsko potrdilo. Šele s takim dokumentom sme čebelar prepeljati svoje čebele v območje druge občine ali republike. Sicer se je v zadnjem času dogodil edinstven primer, ko je veterinar zahteval, da se morajo čebele kot ostala živina pregledati ob nakladanju na prevozno sredstvo, kar je pri zaprtih panjih nemogoče. Stvar se sedaj razčiščuje in bo morala k sedanjemu predpisu spregovoriti še zdrava logika, vsaj kar se tiče prevoza čebel.

Poleg navedenega mora čebelar — prevaževalec upoštevati še mnogo drugega, kar mu nalagata lastno dobro ime; morala, organizacijska disciplina in če so lonci polni, tudi odprta roka.

Stojišča v raznih pasiščih razporejujejo na svojem terenu domača čebelarska društva odnosno družine. To pa ne zato, da bi skušala s tem uveljavljati nekaj svojevoljen diktat, pač pa zato, da so stojišča lepo enakomerno razporejena, kar je v korist prevaževalcem. Tu in tam imajo to res hvalevredno organizirano. Nobenemu prevaževalcu ne odklonijo prošnje za pasišče, stojišča pa določijo po možnosti v bližini kake hiše, da so čebele vsaj delno pod nadzorstvom. Za te usluge nekatere čebelarske organizacije zahtevajo le simboličen denarni prispevek. Poleg tega se mora prevaževalec še pogoditi z lastnikom zemljišča za odškodnino za stojišče, ki naj seveda ne bo pretirano, posebno, če je paša odpovedala. Navadno želi lastnik zemljišča plačilo v medu in je bila nekoč nepisana norma, predvsem za gozdno pašo, po 20 dkg po panju. Ako je paša dobra in se točilo večkrat zavrti, naj bo tudi čebelar preko dogovora odprtih rok, da mu bo domačija na pasišču vedno gostoljubna v vsem in se ga z veseljem spominjala. Taka navezanost med čebelarji in domačini je za vsakega prevaževalca res dragocen kapital. Včasih vidimo, da se dogaja prav nekaj nasprotnega. Na gozdni jasi, v bližini kake samotne hišice, se preko noči pojavi velika skladovnica panjev, ki ravno tako preko noči tudi izgine in ga niti domača čebelarska organizacija ne more izslediti, kaj šele pogledati potrdilo o zdravju čebel. Nič čudnega, da takega samovoljnega vsiljivca označijo ljudje: »Noč ga je dala, noč ga je vzela!« In če mu hočete stopiti na prste, se odreže: »Kaj mi pa morete, zakona ni, ki bi zabranil prevoz čebel na pašo, ker te so proste, pa amen!« Seveda naj bi v takem primeru sledila prijava

domačemu veterinarju, če so bile čebele pripeljane brez predpisanega zdravstvenega potrdila. Sledila bo gotovo kazen in nalog, da čebele takoj odpelje. Želja vseh čebelarjev pa je, da takih samovoljnežev ne bi bilo. Ob dobri gozdni paši je bolje, da so panji razmeščeni v primernih razdaljah, čeravno je paše dovolj in če ni v bližini naravne vode, poskrbimo za sodobne napajalnike, da ne bo v raznih mlakužah nevarnost okužbe z nosemo.

Se ena nadloga prihaja zadnje čase nad čebele. Medved. Lovci se branijo poravnati škodo, ki jo le-ta napravi, češ da niso čebele zavarovane s primerno ograjo iz bodeče žice. Ker včasih tudi to kosmatinec užuga, nihče ne navaja, kakšna naj bo ta ograja. Najbolj učinkovita in do sedaj najcenejša je nekaka preproga iz colskih desk, široka 40 do 45 cm, ki jo položimo odmaknjeno 30 do 40 cm krog in krog panjev ali čebelnjaka. Skozi deske zabijemo v razdalji 8 do 10 cm 10—12 cm dolge žeblje, da izgledajo kot ježeva koža z navzgor štrlečimi konicami. Seveda lahko lovci zahtevajo tako učinkovito zaščito čebel le tam, kjer je medved po zakonu zaščiten.

Na koncu naj omenim še posebno laskavo priznanje slovenskim čebelarjem — prevaževalcem svetovno znanega čebelarskega znanstvenika g. Alberja iz Messine, ki je že pred več leti, ko je komentiral nek moj članek v Slovenskem čebelarju,

med drugim tudi zapisal: »Mali slovenski narod ima že po Janši močno čebelarstvo in tradicijo. Med njimi je mnogo zelo smelih in sposobnih prevaževalcev, ki jim na svetu skoro ni para. V eni noči so sposobni uspešno prepeljati svoje čebele na stotine kilometrov daleč. Od te njihove spretnosti bi se svet lahko mnogo naučil.«

Slovenski čebelarji — prevaževalci pazimo, da bomo tudi v prihodnje še vredni take pohvale velikega moža!

OBVEŠČAMO

vse čebelarje, ki nameravajo pripeljati svoje čebele na naše območje na kostanjevo pašo, da morajo to čimprej sporočiti Čebelarji družini Majšperk, gospodarju Puh Martinu, Majšperk 45, 62322. Vsak prevaževalac mora predložiti potrdilo o zdravstvenem stanju čebel, izdano od veterinarskega inšpektorja v letošnjem letu. Ta ukrep je potreben zaradi dosedaj prevelikega natrpanja čebelnih družin v enem mestu.

Čebelarstvo društvo Ptuj

OPOZORILO PREVAŽEVALCEM

Pčelarski savez Hrvatske sporoča, da je otok Hvar proglašen za okuženo območje. Veterinarska služba je namreč ugotovila, da je na tem otoku letos pomrlo za nasemo okoli 80 % vseh čebel.

O tem obveščamo prevaževalce, ki bi morda želeli peljati na otok svoje čebele na sivko ali žajbelj.

Tajništvo

OPOZORILO ČEBELARJEM

JOŽE SUŠTARŠIČ

Če hočemo uspešno čebelariti, moramo prevažati čebele iz kraja v kraj, kjer se ob določenem času pojavi ugodna paša. Vsi čebelarji vemo, da brez prevažanja ni več mogoče uspešno čebelariti. Prevozi pa so vezani na velike materialne stroške.

Ko smo pripeljali čebele iz cvetlične paše na smrekovo ali hojevo, moramo paziti, da ne bomo imeli v medišču cvetličnega medu. Če tega nismo iztočili na prejšnjem pasišču, to naredimo takoj, ko se čebele dobro vletijo. Tako bomo imeli pri naslednjem točenju čist smrekov ali hojev med. Paziti moramo, da med gozdno pašo ne prestavljamo satov s cvetličnim medom iz plodišča v medišče, da ne bi zmešali cvetlični in smrekov oziroma hojev med.

Ker vemo, da je sortiran med, predvsem pa smrekov in hojev, dražji od cvetličnega za 1 N din pri kg, moramo posebno paziti, da ne zmešamo medu, ker si s tem sami znižamo cene.

Meseca junija in julija, ko smo s čebelami na smrekovi ali hojevi paši, pričneta cveteti kostanj in lipa. Ker pa imata oba močan vonj po cvetju, lete čebele tudi do 6 km daleč na pašo. Čebelar ne ve, da ima pri dobrem medenju smreke ali hoje v panju tudi kostanjev ali lipov med. Zato moramo med po končanem cvetenju kostanja in lipe takoj iztočiti, če smo bili na območju, kjer rastejo obe drevesi. S tem si bomo prihranili mnogo nevšečnosti pri prodaji medu trgovskemu podjetju Medex.

POSKUS PRILAGODITVE AŽ-PANJA SODOBNIM ZAHTEVAM NAŠIH ČEBELARJEV

IGOR FRANČIČ

(Nadaljevanje)

Ob dobri paši, ko pritekajo v panj znatne količine medičine, namreč sploh več ne podaljšujejo celic ob zgornji letvici spodnjih satov, da bi s tem povečale kapaciteto tega dela satja za zalogo, kar se je praviloma dogajalo v nepreurejenem panju, temveč podaljšajo celice šele ob zgornji letvici »mediščnih« satov, ker smatrajo šele ta del satovja za vrh, za prostor, kamor naj se odlaga tekoča hrana, med ali pa sladkor. Izredno zanimivo je to, da ostanejo celice ob zgornji letvici spodnjih satov sedaj primerno globoke in pripravljene, da jih matica lahko zaleže in morda še bolj interesantno, da jih čebele na tem mestu celo skrajšajo, če prenesemo nekatere sate s preglobokimi celicami od zgoraj navzdol.

Drugi pokazatelj tega priznanja pa je zalega. Krajni, mejni lok zalega na spodnjih satih se konča ob zgornji letvici teh satov in se nadaljuje, opisujoč pri tem krivuljo pri spodnji letvici »mediščnih« satov točno tam, kjer bi potekala krivulja, če presledka zaradi distančnega vložka ne bi bilo.

Prav zaradi distančnega vložka in presledkov pa me je še zanimalo in seveda tudi skrbelo obenem, če bodo zmogle prehajati za hrano preko distančnega vložka v zimskem času, pri nizkih temperaturah. Dvom bi lahko razpršil samo poskus v tej smeri.

Če bi torej dodal zelo malo hrane, bi bila stvar preprosta. Čebele bi se pomaknile že pred zimo v zgornjo etažo in tudi matica bi tam zalegala. To mi je sedaj jasno. Če pa bi dodal zelo veliko količino hrane, toliko, da bi bila zgornja etaža polna in da bi bilo še v spodnji etaži, recimo, pet kilogramov sladkorja, pa bi praviloma sedele na spodnjem satju in še premikati se jim ne bi bilo treba med prezimovanjem za hrano. Obsede bi torej kar na spodnjih satih, kjer so še prazne celice, saj je znano, da se izogibajo polnih satov, vendar mi to ne bi prav nič pomagalo in osvetlilo vprašanja pri poskusu, ker sem se hotel prepričati, če so čebele sploh sposobne pri nizkih temperaturah pozimi premagati d. v. in presledke okoli njega in se premakniti na zgornje sate.

Zato sem dodal toliko hrane, da so imele zgoraj 10 kg, spodaj pa samo toliko, da jim jo je zmanjkalo nekako konec decembra, v zelo neugodnem mesecu. V tem času bi se torej morale, če ne bi umrle od lakote, preseliti na zgornje sate, kjer je bila hrana. Pa se niso! Ker sem imel zgoraj deviške sate (poskus), so se raje oskrbovale s hrano navzdol! To sem najmanj pričakoval. Prav do trebilnega izleta me je skrbelo, če bodo preživele. In vse se je srečno končalo. V normalnih okoliščinah (starejši sati zgoraj) se seveda raje pomaknejo navzgor, o čemer sem se s poskusi tudi prepričal.

Višina sata je torej eden izmed tistih dovoljnih notranjih faktorjev v čebelni družini, ki v sklopu z drugimi notranjimi (rodovitna matica, primerna količina rezervne hrane, dovolj že večkrat zaleženega satja, primerno število čebel) in zunanji razmerami (toplo vreme, obilna paša) odločilno vpliva na količino zaleženih površin v panju!

Ob tako visokih satih (52 cm) bodo lahko imele čebele zimsko zalogo nad gnezdom — lahko bodo nosile zalogo v zgornjo etažo, spodaj pa bo vseh devet ali deset satov praznih in matica bo zalegala, da bo veselje — in bodo zato mnogo lažje potovale za hrano v zimskem času, ker se bodo dvigale v kolikor toliko ogret

prostor nad seboj, kar je vsekakor neprimerno naravneje in ugodneje zanje, kot pa če se morajo premikati prečno v popolnoma mrzel prostor in pri tem prelesti vsako ulico posebej. Pod zimsko zalogo pa bodo še 40 cm visoko prazne celice! Prav te prazne površine satja in ne toliko velika zaloga hrane pa so največji stimulanse za odličen spomladanski razvoj. Višina založene ploskve sredine gnezda diktira, sili matico zgodaj spomladi, da zaleže toliko satov, levo in desno od te sredine, kolikokrat gre 3,5 cm (2,5 satnika + 1 cm ustrezna ulica) v to dano višino. Seveda je to ideal, na katerega vplivajo še drugi faktorji, največkrat zaviralni — mraz, pomanjkanje obnožine itd. — in ga zato ne moremo večkrat doseči.

Upam si celo trditi, da je pretirano velika količina zimske zaloge naravnost škodljiva iz več razlogov, vendar bi se o tem pogovorili kdaj drugič.

Sedaj damo v naš panj lahko tudi do 30 kg hrane, vendar tega nihče ne bo počenjal. Morda bo kdo naredil poskus in se sam prepričal o nesmiselnosti takega početja. Ostali bomo kar pri količini okrog 10 kg; vsak se bo pač ravnal po specifičnih razmerah svojega pašnega okoliša, vendar zimske zaloge ne bomo dopolnjevali po 1. septembru v velikih porcijah naenkrat, ker to preveč izčrpava zimske čebele, ki se polegajo po tem roku, temveč v majhnih količinah, neprekinjeno z novim univerzalnim pitalnikom, ki ga bom predstavil kdaj drugič.

Po končani poletni paši bo torej prišel čebelar domov, stočil pridelek iz medišč, vstavil v panj d. v. in takoj začel krmiti čebele. Ne bo mu treba čakati, da bo prej izpraznil medišče in odstranil satje, ker mu ne bodo mogle znositi hrane v »medišče«, ki ga ni, in še starejše čebele, vse tiste trume čebel, ki brez dela posedajo po panju, bodo lahko sodelovale pri predelavi zimske zaloge, kar se prej ni moglo zgoditi, ker so med tistim čakanjem, da se izprazni medišča, prej pomrle, vsa teža predelave pa je potem padla na tiste čebele, ki so šle v zimo, vendar so bile revice zato izčrpane, zmanjšala se jim je odpornost in take čebele so bile in so še žrtev noseme, česar je po mojem mnenju čebelar kar sam največ kriv. Sedaj torej lahko izkoristimo d. v. tako, da bomo čimprej dopolnjevali zimsko zalogo, najbolje s »podaljšanim« špekulativnim krmljenjem, to je dodajanjem malo večjih, vendar še vedno špekulativnih obrokov hrane (20—30 cm³ tekoče hrane na uro) tja do konca septembra. Pravilno in pravočasno dopolnjevanje zimske zaloge pomeni prvi korak na poti preprečevanja bolezni, ustvarjanje pogojev za zdravo prezimovanje in ali ne bi bili takšni pogoji podobni tistim, ki so jih imeli naši predniki?

Ker bo ostalo satje preko zime v panju, bo zaradi tega odpadlo tudi tisto zoprno odstranjevanje in spravlanje satja iz medišč v omare, spomladi pa zopet vračanje tistih satov nazaj v panje, da o plinjenju jeseni in spomladi zaradi večje niti ne govorim. To bodo cenili predvsem tisti čebelarji, ki imajo čebele daleč od svojega stanovanja in je skladiščenje satja zanje prava muka. Močne družine bodo zazimili v dveh etažah in tako bo ostalo satje lahko kar v panjih, torej brez skladiščenja.

Odpadeta tudi »nastavljanje« satja spomladi in »prestavljanje«. Nastavljanje zato, ker je satje že v panju in nimamo kam nastavljati, prestavljanje pa zato, ker bo to delo odslej namesto vas opravljala kar matica. Seveda bo na to spet vplivala pravilna razmestitev satja — mlajše zgoraj, starejše spodaj — vendar se bo zdaj pokazalo, da bomo zaradi odličnih toplotnih pogojev v AŽ-panju, katerih akterji so čebelnjak, skladovalnica, kjer so panji lahko tesno zloženi, in strop panja, ki tesni, doslegli bolj in hitrejši spomladanski razvoj kot kdajkoli doslej. In, ponavljam, imeli bomo še eno velikansko prednost. V AŽ-panju bo delo v zvezi s prestavljanjem satja odslej opravljala kar matica brez nas!

Matica namreč sama prehaja iz spodnjih satov na zgornje in obratno, tako da se formira veliko okroglo gnezdo preko spodnjih in zgornjih satov in me s svojo zalegalno vnemo utrjuje v prepričanju in je dokaz obenem, da je AŽ-panj toplotno ugodno bivališče naših čebel.

Tako ne bomo imeli dela s čebelami od oktobra do maja prihodnjega leta, to je polnih sedem mesecev, takrat pa bomo z radikalnimi protirojilnimi ukrepi ublažili rojilno krizo in tako zajadrili s svojo barko v mirno morje porojilnega obdobja. V mislih imam nove protirojilne ukrepe, vendar še ne kaže govoriti o njih, ker so poskusi v zvezi z njimi šele v povojih.

Ker se nam ni bati, da bi matici v tako preurejenem panju v jeseni zmanjkalo praznih celic za zaleganje, bomo lahko intenzivno, brez skrbi krmili; posledica vsega tega pa bodo večje količine rezervnega peloda v satju, kar pa bo še en soliden temelj za zdravje naših čebel čez zimo in večji razvojni zagon spomladi. Mimogrede naj omenim, da bo odslej tudi pridobivanje cvetnega prahu iz satja mnogo bolj praktično in enostavno, ker ga skladiščijo spodaj, med in sladkor pa zgoraj v medišču, ločeno. Prej je bilo vse skupaj »pomešano« na istem satu in je bilo zato odstranjevanje satov s cvetnim prahom zelo komplicirano in otežkočeno.

Tudi v zvezi z dodajanjem satnic imamo sedaj več možnosti. Lahko jih dodajamo nad gnezdo v večjem številu, ker s tem preveč ne zmanjšamo matici zalegalnih površin in s tem ne zavremo razvoja, saj ima spodaj deset satov na razpolago. Ker ne trpijo praznega prostora nad seboj, satnice pa lahko mirno enačimo z njim, so kmalu izdelane.

Nad gnezdo sem dodal tudi do devet satnic hkrati in so bile vse izdelane v nekaj dneh in kmalu tudi zaležene.

Najbolj zabavno pa je bilo takrat, ko so mi izdelale eno satnico; no, v kolikem času mislite? V enem dnevu, dveh, treh? Začudili se boste, če vam povem, da v treh urah! Dodal sem jo ob 9. uri dopoldne, ob 12. uri pa je bila že spremenjena v sam pravcati sat, s tako vnemo so se vrgle nanjo. Ne morem povedati, kako zelo sem se zabaval pri tem, ko sem jo vlekel vsake pol ure iz panja in vsakič opazil, da so ji potegnile celice za 2 mm. Še sedaj se mi zdi izredno zanimivo, že ob sami misli na to, da sem na satnico samo »malo počakal«, pa je bila gotova.

Seveda pa lahko dodajamo satnice tudi s strani, levo ali desno, zgoraj in spodaj. Imamo izredno mnogo možnosti na razpolago. Vsak čebelar bo sam poiskal tiste, ki mu bodo najbolj ustrezale. Naj bo dovolj!

Vsem čebelarjem želim obilo športnega užitka pri predelavi in pa seveda tudi potem pri čebelarjenju v preurejenem panju.

Lojze Janžekovič iz Rabolčje vasi pri Ptujju nima samo obsežno čebelarstvo, ampak tudi vzoren čebelnjak.

O RAZLIČNIH AMERIŠKIH PANJIH

IVAN RAK, GOTOVLJE

V zadevi nastavnih (ameriških) panjev je v Sloveniji dokajšnja zmeda, tako glede raznih sistemov teh panjev, kakor tudi zato, ker nimamo tako rekoč ustreznih navodil za čebelarjenje v njih. Clanki v »Slovenskem čebelarju« opisujejo npr. razna opravila v tem panju, govore o raznih karakteristikah ipd. tako, kot da obstaja samo takoiimenovani Langstrothov panj. Četudi je teh nastavnih panjev v Sloveniji največ (preko tisoč komadov), je v naši državi v veliki manjšini, saj čebelarimo večinoma v DB panju (v katerem čebelarijo v glavnem npr. tudi v Franciji, Italiji, Sovjetski zvezi itd.). Še manj se pri nas ve o nizkonakladnem nastavnem panju takoiimenovanem Farrarjevem, ki ga danes štejejo za najintenzivnejšega itd.

Cebelarim v vseh treh tipih nastavnih panjev, Imam že nekaj izkušenj in bi želel do-
prinesiti k razčiščenju teh zadev skromen delež. Zato bom konec maja letos oddal neka-
terim čebelarjem po raznih krajih Slovenije po 1 do 3 kompletne, nove, za vsajevanje rojev
pripravljene panje (z okvirji, vstavljenimi satnicami) z najmanj 4 nakladami ter pripravo za
krmljenje in prevažanje — po lastni ceni.

Vabim čebelarje, ki bi imeli za to interes, da mi sporoče naslov. Osnovni pogoji: Pri-
pravljenost za delo v korist slovenskega čebelarstva!

(Poudarjam, da je originalni Farrarjev panj samo tisti na 12 okvirjev, velikost naklade
kvadrat 456 mm, notranja mera okvirja 420 × 130 mm).

SPOMINI NA OBISK PRI NEMŠKIH ČEBELARJIH

ALOJZIJ BUKOVŠEK ml., Golo Brdo

Naše čebelarstvo ni daleč od Ljubljane, zato si ga pride večkrat kdo ogledat. Tudi kaki
inozemski čebelarji se včasih oglasijo pri nas. Tako, npr. je v avgustu 1967 prišlo iz Zvezne
republike Nemčije vodstvo čebelarke zveze Pfalz-Rheinessen. Ko so si ogledali plemen-
nilno postajo Antona Janše pod Zelenico, so se ustavili tudi pri nas. Bilo jim je všeč.

Ob tej priložnosti me je predsednik Viljem Pitz povabil, da grem za nekaj časa v Nem-
čijo med tamkajšnje čebelarje. Ker si v tistem hipu nisem bil na jasnem, kaj naj storim,
se prijaznemu vabilu nisem odzval. Pozimi pa sem se vendar dokončno odločil, da grem.
Svoj sklep sem sporočil predsedniku naše čebelarke organizacije tov. Valentinu Benedi-
čiču, ki je bil ob priliki prej omenjenega obiska tudi pri nas na Golem Brdu. Ker sam takrat
še nisem znal nemškega jezika, je vso potrebno korespondenco zame opravil on.

Dne 6. marca 1968 zvečer sem se na kolodvoru v Ljubljani poslovil od očeta in pred-
sednika Benedičiča ter se ob 22. uri odpeljal v Nemčijo. Naslednjega dne ob 11. uri je vlak
prispeel v Heidelberg (pokrajina Pfalz). Ker je bil gospod Pitz zadržan, me je na kolodvoru
pričakal gospod Seibel. V tujem mestu bi se sam res nekoliko teže znašel. Kar ustreglo
se mi je torej, ko sem zagledal vljudnega človeka, ki mi je prišel nasproti. Po kosilu sva šla
nekoliko ven in si ogledala stari grad, ki je znamenitost tega nemškega mesta. Iz Heidel-
berga me je z avtom odpeljal v Ludwigshafen na dom gospoda Pitza, ki ga pa še ni bilo
doma. Sprejela naju je gospa in nama prijazno postregla. Ker sem slabo razumel njeno na-
rečje, nam je bil za tolmača gospod Seibel. Bolj nerodno je bilo, ko je on odšel in sva ostala
z gospo sama. Kakor mi Slovenci, tako imajo tudi drugi narodi po več različnih narečij, ki
jih je včasih težko razumeti. Tako se je godilo meni. Prva je spregovorila gospa, a ker je
le nisem in nisem razumel, mi je isto stvar ponovila kar trikrat, vendar še vedno brez
uspeha, tako da je šlo nazadnje obema na smeh.

Na srečo je kmalu prišel gospod Pitz. Med prijateljskim pogovorom mi je obrazložil
svoj načrt za moje bivanje in potovanja po onih krajih. Zasnoval ga je tako, da bi mi nudil
čim več vpogleda v njihovo čebelarsko prakso. Ob tej priliki mi je pokazal tudi vrsto lepih
barvnih diapozitivov. Naslednji dan sva uredila vse potrebno za moje bivanje, začasno zapo-
slitev in stanovanje.

Na čebelarškem taboru na Breznici 4. avgusta 1968 je bila tudi delegacija iz Nemčije. Med njimi predsednik Viljem Pitz (na sredini se drži dveh deklet).

Prvih pet tednov sem delal na Inštitutu za sadjarstvo in vinarstvo v Neustadtu (Institut für Obst und Weinbau). Tam so namreč imeli tudi poseben oddelek za čebelarstvo. Vodil ga je gospod Herman Lenz, ki je oskrboval okrog sto čebelnih družin, deloma v glavnem uljnaku, deloma na zunanjih stojščih. Poleg tega je vodil preizkusno postajo za odbiro matic ter plemenilno postajo. Tu sem v glavnem pregledoval čebele glede na pršico, in sicer po hitrem postopku. Preden sem zapustil Neustadt, sem se toliko izuril, da sem v 9 urah pregledal 70 čebelnih vzorcev na pršico. Za svoje delo sem prejemal tudi redno plačo, čeprav moram priznati, da je spočetka še zdaleč nisem zaslužil.

Med tednom sem stanoval v Neustadtu, ob sobotah in nedeljah, ko sem bil prost, pa sem bil pri gospodu Pitzu v Ludwigshafnu. Tudi velikonočne praznike sem tisto leto preživel pri njegovi družini. V svoj krog so me sprejeli tako prijazno in gostoljubno, da jih bom vedno ohranil v najlepšem spominu. Takrat sta prišla domov tudi hčeri z družinama. Na velikonočni ponedeljek je prišel iz Heidelberga še gospod Seibel s skupino mladincev, s katerimi smo odšli v bližnji gozd na »iskanje velikonočnih pirhov«. To je njihov star in lep narodni običaj.

Po praznikih me je gospod Pitz pospremil v Mayen. Tudi to mesto je v porečju reke Ren. Tu sem ostal približno štiri tedne. Zaposlil sem se v inštitutu za čebelarstvo, ki je pod vodstvom dr. Dreherja. Njegov asistent je dr. Bittner. Opravljal sem spomladanska čebelarska dela. Širili smo gnezda v krajih, kjer še ni bilo donosa (jabolčna plantaža), smo smo krmili s sladkornim testom, nastavljali, dodajali satnice, prevažali čebele, skratka vsa praktična čebelarska opravila. Splošno čebelorejo vodita tu dva čebelarska mojstra.

Za vzrejo matic je skrbel dr. Bittner. Pokazal mi je presajanje ličink s čopičem. Toda to je zelo zamuden način. Zato sem si v bližnjem grmu odrezal leskovo paličico, jo primerno obdelal in z njo pokazal, kako delam to doma. Mislim, da je bil z mojim načinom zadovoljen. Odslej sem namreč presajal ličinke samo jaz, tako za inštitut kakor tudi za potrebe vseh drugih vzrejevalcev, ki so prihajali s svojimi vzrejnimi pripravami na inštitut po ličinke.

Končno mi je bila dana prilika, da sem si lahko ogledal še umetno osemenjevanje matic. V ta namen sva odpotovala 20. maja z dr. Bittnerjem v Bonn k dr. Drescherju, ki se znanstveno ukvarja z vprašanjem osemenjevanja. Postopek nama je obrazložil, obenem pa tudi demonstriral na konkretnem primeru. Tako sem torej dobil vpogled tudi v to delikatno poglavje sodobne vzreje matic, s čimer pa je bil program mojega obiska v Nemčiji izčrpan.

Čakalo me je le še slovo. Poslovilni večer smo imeli v Mayenu, kjer sem se poslovil od vsega osebja, zaposlenega v inštitutu. Zbralo se nas je kakih dvanaest. Za vse, kar pripomore k dobri volji in veselemu vzdušju, je poskrbel dr. Dreher. Bil je res lep večer, ki ga ne bom pozabil. Prijaznosti in gostoljubnosti, ki sem je bil deležen med temi čebelarji, strokovnjaki in znanstveniki, ki ne morem prehvaliti. Naslednjega dne sem odpotoval. Med potjo sem se ustavil še v Ludwigshafnu pri gospodu Pitzu, ki me je pospremil do Münchna, kjer sem se poslovil še od njega. Slovo od njega mi je bilo kar težko, saj je bil prav on tisti,

ki me je prijateljsko povabil, me vpeljal med nemške čebelarje in poskrbel, da nisem ničesar pogrešal. Naj mu bo na tem mestu izrečena moja iskrena zahvala.

Mesecev in dni, ki sem jih preživel na tem obisku mi ne bo nikoli žal. Poleg novih krajev in ljudi sem videl zlasti delo in prizadevanja naprednih nemških čebelarjev. Saj v marsikateri stvari ravnamo približno tako kot mi, marsikaj pa je pri njih drugače. Odbira ali selekcija je pri njih prav gotovo bolj temeljita in na višji stopnji kot pri nas. Umetno osemenjevanje matic je sedaj bolj znanstvena zadeva, nikako pa še ne splošna praksa. V Bonnu so jih leta 1967 baje umetno osemenili okrog 500. V Mayenu do l. 1968 v tem pogledu še niso dosegli pozitivnih uspehov.

Enotnega panja v Nemčiji nimajo. Poleg Albertijevega panja, čigar satniki so nekoliko manjši od Znidaršičevih, imajo tudi neko vrsto nakladnega panja s tremi etažami tople stavbe. Na splošno imajo satnike manjše od naših, le Zanderjev nakladni panj ima satnik približno iste mere kot naš Znidaršič.

Ulnjake imajo najrazličnejših oblik in velikosti. Najmanjši so za tri do pet nakladnih panjev. V takih primerih se pri čebelarstvih opravi odstrani streha in zadnja stena. Dosti je ulnjakov, ki so zelo podobni našim. Kako so izoblikovani v estetskem pogledu, pa je tudi pri nemških čebelarjih odvisno od domiselnosti posameznika.

Zagorjani pred Bukovškovim plemenilnim ulnjakom

KAKO ČEBELARIJO SOSEDJE

JOŽE RESNIK

Vsaka dežela ima nekaj čisto svojega. Na Madžarskem so nam povedali, da imajo letno dve paši. Glavna je akacijeva, tej sledi brezpašna doba, ki traja do konca julija. Druga čebelna paša je pozna poletna in jesenska na otavi in poljščinah. Takim pašnim pogojem so prilagodili svoj način čebelarjenja.

Tamkajšnji čebelarji polagajo največjo skrb zazimovanju čebel; zazimujejo samo zelo živalne družine, da se spomladi naglo razvijajo. Ojačevanja družin so pri njih v času zazimovanja stalna praksa. Skrbno tudi nadzorujejo razvoj nose mavosti; čebele zdravijo s Fumagilinom. Ob nastopajoči spomladanski paši krmijo čebele na zalego z namenom, da bi družine dosegle svoj višek razvoja do akacijeve paše.

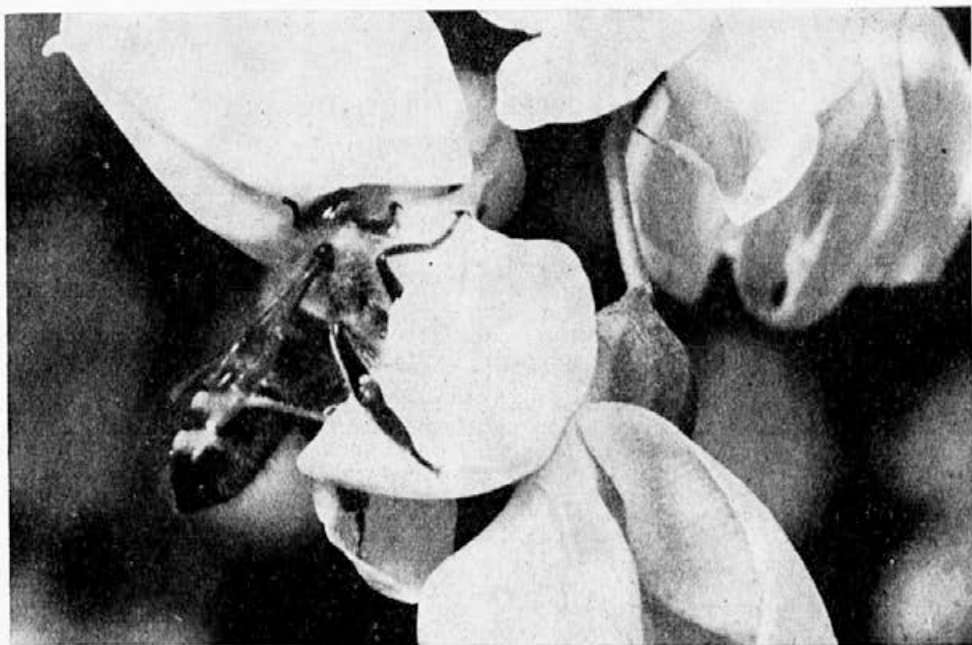
Po akacijevi paši, oz. po točenju ometene čebele ne vračajo plemenjakom, marveč iz teh delajo roje — narejence. Na ta način odvzamejo plemenjakom najmanj 2,50 kg čebel. Ometajo jih v za to določene zabojčke, ki so podobni sejnalnikom za čebele. Opremljeni so z mrežo in zračnikom. Za narejence je določena količina 2,50 kg čebel, ki jih odnašajo v hladen in temen prostor. Po 24 urah dodajo rojem v posebnih maticnicah sprašene matice, ki jih čebele še ne morejo osvoboditi. Sele nekako po 36 urah postavijo maticnice v tak položaj, da čebele lahko prično osvobajati matice. Po preteku 72 ur te roje naselijo v panje na satnice ter jih že prvi večer krmijo z raztopino 1 liter na panj. Naslednji dan, ko se čebelam odpro voskovne žleze, obrok klaje povečajo na 5 litrov. Tretji večer zaključijo krmljenje s še povečanim obrokom, ki vsebuje 10 litrov klaje. Roji se na opisani način naglo razvijajo. Tamkajšnji čebelarji zatrjujejo, da jim že tisto leto povrnejo trud z nabranim medom, ki dosega 30 kg na panj.

Iz tega na kratko opisanega načina čebelarjenja madžarskih čebelarjev lahko zaključimo dve pomembni stvari. Po akacijevi paši in pred nastopom brezpašne dobe odvzamejo

plemenjakom odvečne čebele, da se v družini ne bi porajal rojilni nagon. Drugič, te čebele, ki bi sicer životarile v brezdelju, so koristno zaposlili s formiranjem nove družine in gradnjo mladega satovja. Madžarski čebelarji uporabljajo dva tipa panjev; svoj nacionalni Bözönar, katerega pa spodriva obodnjak ali nakladni panj. Eni in drugi so za naše pojme zelo veliki, s približno 70.000 do 90.000 živalmi.

Nedvomno imajo avstrijski čebelarji slabše pašne pogoje kot Madžari, celo slabše od naših. V Avstriji je malo travniške paše in neznansko malo akacije; pri njih je glavno gozdna paša. Zato temelji njihovo čebelarstvo na popolnoma drugačni tehnologiji. Zaradi tega preživljajo od jeseni do spomladi čebele pretežno na sladkorju. Za zimsko zalogo začnejo krmiti 15. avgusta, končajo pa 15. septembra. Približno en mesec poprej kot pri nas. Nosemavost zdravijo samo spomladi s Fumidilom B tako, da zamešajo zdravilo v sladkorno testo; če je nujen primer, tudi v raztopino. Cilj zdravljenja je, prezimljenim čebelam podaljšati življenjsko dobo kakih 14 dni. To je spomladi zelo važno za normalen razvoj družin. Tudi pri njih spodriva obodnjak stare panje, dunajčana Kuntscha in podobne. Obdržali so le satnik enotne nemške mere (Einheitsmass) ter po tem satniku priredili svoj obodnjak. Ti panji so toliko drugače zgrajeni kot ostali, ker so izolirani s steraporom in lesonitom. Cena medu baje prenese tudi to drago izdelavo panjev. Na merodajnem mestu zatrjujejo, da so v zadnjem času na področju čebelarstva veliko napredovali, ker že pridelajo dovolj medu za lastne potrebe. Tudi avstrijski čebelarji vzrejuje rezervne družinice iz ometenih čebel. Naravne roje pa presejejo v sejalniku, da izločijo rojivo matico. Presejanemu roju dodajo sprašeno matico; roj ostane do naselitve v hladnem prostoru 48 ur. Na ta način izločijo v svojih obratih rojive matice in učinkovito pomladijo satovje. Razumljivo je, da naseljene roje izdatno krmijo, vendar ne tako obilno kot Madžari. Manjši čebelarji nabavljajo matice pri vzrejevalcih za primerno ceno. Vzreja matic je pri nekaterih tamkajšnjih čebelarjih nekaka obrtna dejavnost na zavidljivi višini.

Nekaj pa imajo naši sosedje skupnega, čeravno nimajo enakih pašnih pogojev; oboji prehajajo na takozvano rentabilno čebelarjenje, torej na velike panje z najmanj 70.000 živalmi. Ni samo od pašnih pogojev odvisna rentabilnost čebelarstva, ampak tudi od ustreznih panjev!

Akacijevi cvetni grozdi nudijo čebelam konec maja in v začetku junija izdatno pašo.

Foto: J. Skok

Uspešno in prizadevno znanstveno raziskovalno delo zaslužnega profesorja

JOSIPA PRIOLA

je še živo med nami

Jernej Črnko, dipl. inž. agron. — Sadjarski zavod Maribor

V cvetoči pomladi, 22. maja 1969, je umrl eden največjih jugoslovanskih sadjarskih strokovnjakov, znanstvenik, mentor in učitelj več generacij slovenskih sadjarjev in čebelarjev, prof. inž. Josip Priol. Rodil se je 19. februarja 1889 v Morju pri Mariboru. Višjo šolo za sadjarstvo in vinarstvo v Klosterneuburgu pri Dunaju je končal 1914 z odličnim uspehom. Po prvi svetovni vojni je na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru poučeval sadjarstvo, predelavo sadja in čebelarstvo. Leta 1922 je bil imenovan za profesorja na Srednji kmetijski šoli v Mariboru, leta 1928 pa za ravnatelja Vinarske in sadjarske šole. Med okupacijo je bil nasilno preseljen v Grotenhof pri Gradcu, od koder se je po osvoboditvi vrnil v Maribor. Tu je pričel kmalu nato organizirati inštitut za sadjarstvo. Od leta 1946 do 1953 je bil ravnatelj tega inštituta, nato pa je delal do upokojitve leta 1959 kot višji znanstveni sodelavec. Kljub rahlemu zdravju je še nadalje sodeloval pri znanstveno-raziskovalnem delu. Leta 1965. je bil imenovan za znanstvenega svetnika.

Za svoje nesebične delo in zasluge je prejel visoka odlikovanja: leta 1960 red dela I. stopnje, leta 1965 najvišje čebelarstvo priznanje — red Antona Janše I. stopnje, leta 1969 red republike s srebrnim vencem.

Poleg obsežne pedagoške dejavnosti na področju sadjarstva, predelave sadja, pomologije, čebelarstva in vrtnarstva je pokojni Josip Priol organiziral in vodil številne poskuse v sadjarstvu, med drugim je s križanjem vzgajal nove jabolčne sorte. Priolov delišes, prva jugoslovanska jabolčna sorta, priznana leta 1966, se že uveljavlja v proizvodnji zaradi odličnega okusa, rane in obilne rodnosti ter odpornosti proti škrlupu in jablanovi plesni. Drugi križanci pa so še v preizkušnji.

V teku svojega 55-letnega dela je napisal številne članke, referate, strokovne in znanstvene razprave, brošure in knjige. Med temi je vsekakor najpomembnejše znanstveno delo: *Biologija cvetja, oplodbe in sorodnosti pri jablani*, ki ga je 1956. leta objavila agronomska fakulteta v Ljubljani. Leto dni kasneje je zanj prejel visoko znanstveno priznanje — Kidričevo nagrado. Kasneje (1961) je izšel še angleški prevod tega pomembnega Priolovega dela. V njem poleg drugih ugotovitev prikazuje na podlagi študija objav tujih raziskovalcev in lastnih raziskav pomen čebele za oplojevanje sadnega drevja.

Z gornjim prispevkom se uredništvo Slovenskega čebelarja z zadovoljstvom oddoljuje spominu svetlega lika sadjarja in čebelarja prof. Priola.

Uredništvo

Menimo, da je prav, če s kratkim povzetkom iz tega poglavja Priolove biologije cvetja, oplodbe in rodnosti pri jablani, dognanj tujih avtorjev, kakor tudi kasnejših raziskav v naših ekoloških in klimatskih razmerah potrdimo dejstvo, da je čebela daleč najvažnejša žuželka pri opraševanju sadnih rastlin z izjemo vetroprašnih vrst kot sta oreh in leska.

Waugh, Lewis, Vincent, Howlet in Kobl so dognali, da veter kot prenašalec cvetnega prahu nima nobenega pomena v jablanovih nasadih. Na objektih stekelnic prevlečenih z vazelino in nameščenih v sadovnjaku se je med cvetenjem prilepilo tako malo polenovih zrn, da v nobenem primeru ne bi zadoščala za uspešno oplodbo. To smo dokazali v Mariboru tudi pri opraševalnih poskusih. Jablana je tujeprašna rastlina. Za uspešni razvoj plodov je potreben cvetni prah drugih t. im. diploidnih sort, dobrih opraševalk. Le izjemoma se razvijejo plodovi s samolastno oprašitvijo pri manjšem številu sort. Posamezne veje na drevesih dobrih opraševalk, npr. priolovega delišesa, pohorke in zlatega delišesa smo tik pred cvetenjem izolirali z vrečkami iz redke (sanitetne) tkanine, delno pa s pergaminastimi vrečkami in počakali nekaj dni do polnega cvetenja. Nato smo opraševali. Iz ovrečenih in neoprašenih cvetov se niso razvili plodovi pri nobeni od navedenih sort. Pri umetnem samolastnem opraševanju, t. j. opraševanju priolovega delišesa s cvetnim prahom priolovega delišesa, pohorke s pohorja, zlatega delišesa z zlatim delišesom se plodovi niso razvili ali pa v nepomembnem številu (do 0,5 %), čeprav imajo vse tri sorte zelo dobro kaliv cvetni prah. Pri navzkrižnem umetnem opraševanju pa smo dobili enako ali celo nadpovprečno število plodov v primerjavi z naravno oplodbo na kontrolnih, neovrečenih vejah. Na drugih vejah istih sort smo še zaprtim cvetovom odstranili venčne liste in prašnike (kastracija cvetov) in jih pustili neovrečene. Iz kastriranih cvetov, ki smo jih oprašili s pelodom drugih diploidnih sort so se razvili plodovi, neoprašeni kastrirani cvetovi pa so kasneje odpadli. Iz tega sledi, da kastriranih cvetov čebele niso obiskovale, ker smo odstranili organe, ki jih privabljajo, prav tako pa jih ni oprašil niti veter, čeprav so se nahajale v sosednjih vrstah opraševalne sorte.

Poskuse, ki smo jih pri nas izvajali v majhnem, so drugod izvedli v večjem obsegu. Tako navaja Childres v knjigi izdani leta 1961: *Modern Fruit Science* (Sodobna sadjarska znanost), da so v poskusnem nasadu univerze Cornell pokrili celo veliko rodno drevo jabolčne sorte McIntosh z redko tkanino prevlečeno preko lesnega ogrodja, sosednje drevo z enako obilnim cvetnim nastavkom pa so pustili nezastrito. Po končanem cvetenju so drevo odkrili. Nezastrito drevo je dalo ob bratvi 23 bušlov (ameriških zabojev, t. j. ca. 460 kg) jabolk, zastrito pa le nekaj kg. Še manjšo količino plodov je ugotovil Zander pri izoliranih drevesih hrušk, višenj in češenj.

Po navedbah Childresa opravijo čebele celo preko 90 % opraševanja pri jablanah. Drugi raziskovalci kot so Zander, Branscheidt, Zederbauer, Hooper in Roberts navajajo, da so našli med pelod prenašajočimi žuželkami od 75 do 95 % čebel.

Za dobro oprašitev so potrebne 1 do 3 močne čebelne družine na hektar rodnega sadovnjaka. Čim slabši so pogoji tem več čebel je potrebno. Kot dobre pogoje imamo dovolj dreves opraševalnih sort in sončno, toplo in mirno vreme.

V naših starih sadovnjakih z velikim številom sort ni bilo potrebno obračati nobene pozornosti na razporeditev opraševalnih sort. Drugače je v sodobnih nasadih, kjer težimo za čim manjšim številom sort. Na vsakih 4 do 6 vrst glavne sorte naj bi bile po 1 do 2 vrsti opraševalne sorte. V primeru, da je v nasadu tudi sorta slaba opraševalka, npr. grafenštajnc, potem so potrebne vsaj tri sorte,

od teh dve dobri opraševalki za opraševanje slabe opraševalke in še za medsebojno oprašitev.

To navajamo iz razloga, ker so pri nas ponekod že pričeli saditi cele parcele s po eno sorto. Vsekakor bodo pridelki v takšnih nasadih nižji kot v nasadih s pravilno razporejenimi opraševalnimi sortami. Kot opozorilo naj navedem slabe izkušnje ameriških sadjarjev v državi Washington v tistih jablanovih plantažah, kjer so zasajali cele nasade ali večje parcele s po eno jabolčno sorto, največ z rdečim delišesom. Zaradi slabih pridelkov so bili prisiljeni poedina drevesa razcepljati z opraševalnimi sortami, v prehodnem času, ko precepljena drevesa še niso zarodila, pa izvajati umetno ročno opraševanje s pelodom nabranim drugod. To opraševanje je zelo drago, saj stane 100 do 150 ali še več dolarjev po hektarju. Zato so raje najemali na hektar 2 do 3 čebelne panje s posebnimi napravami z urnim mehanizmom, ki so stresala umetno nabran cvetni prah opraševalnih sort na žrela panjev. Rodnost nasadov se je na ta način povečala, vendar je bil uspeh še boljši v nasadih z zadostnim številom dreves opraševalnih sort, kjer so čebele iz panjev, pripeljanih v sadovnjake ob pričetku cvetenja, lahko opravile naravno oprašitev. Kot odškodnino za opraševalno vlogo čebel so plačevali pred leti 5 do 8 dolarjev, sedaj pa že 10 do 12 dolarjev po panju. Na Holandskem je znašala ta najemnina že leta 1951 7,50 goldinarja, v Nemčiji 5 DM, na Danskem 300 kron. Ti zneski niso visoki, če menimo, da je ročno opraševanje vsaj 10-krat dražje in da je korist, ki jo imajo sadjarji od čebele, mnogokrat večja kot jo imajo čebelarji od pridelanega medu in voska.

Biologija cvetja, oplodbe in rodnosti pri jablani, Priolovo znanstveno delo, je še sedaj po več kot petnajstih letih odkar je izšlo, še vedno aktualno, saj je podkrepljeno z dodatnimi izsledki. To navajamo zaradi nerazumevanja in nasprotnih mnenj nekaterih kmetijskih strokovnjakov do vloge čebel pri opraševanju v sadjarstvu. Kljub številnim opozorilom strokovnjakov za zaščito rastlin, čebelarjev in sadjarjev, škropijo v času cvetenja s sredstvi, škodljivimi za čebele. S takim postopkom ne samo da ne dajejo priznanja čebelarjem, temveč jim z uničevanjem čebel povzročajo veliko škodo, posredno pa tudi sebi.

OBJAVA

Čebelarsko društvo MARIBOR obvešča svoje člane, njihove sorce in znanke, da bo društvo priredilo v okviru mednarodne razstave cvetlic, ptičev eksotov in čebelarstva, tudi razstavo o čebelah in čebelarskih pridelkih.

Razstava bo na MARIBORSKEM RAZSTAVIŠČU od 11. do 20. junija 1971. Ljubitelji narave in njenih lepot bodo imeli kaj videti, saj organizator obljublja najlepšo in najpestrejšo razstavo te vrste doslej v Mariboru. Na razstavi bodo sodelovali tudi razstavljalci iz Češke, Slovaške, Zahodne Nemčije, Avstrije, Italije, Madžarske in Jugoslavije.

Za svoje člane bo priredilo društvo dne 27. junija 1971 celodnevno strokovno ekskurzijo na MIROSAVO ČEBELARSTVO in Čebelarskemu društvu ZALEC. Po strokovnem srečanju s čebelarji Savinjske doline se bomo veselili skupaj z njimi ali pa nadaljevali pot z avtobusi okoli Pohorja prek Saleške, Mislinjske in Dravske doline domov. Med potjo si bomo ogledali nekatere zanimivosti.

Vožnja za osebo z avtobusom bo predvidoma veljala okoli 40 dinarjev.

Čebelarsko društvo Maribor

ČEBELE IN DOLŽINA DNEVA

Znanstvenika Čerednikov in Martinuški na z Belgorodskega državnega inštituta sta raziskovala vpliv dolgega in kratkega dne na življenje čebel. Pri teh poizkusih so čebelar v naravnem okolju poleti skrajšali dan za 5,5 ur in proti koncu sezone za 2,5 ur. V naravi so to dosegli s posebnimi zatemnjevalci, medtem ko so v fotoperiodičnih kamerah dosegli konstantno temperaturo s pomočjo hladilnih naprav.

V času, ko so čebele izolirali od svetlobe, so jim žrela pustili odprta.

Skrajševanje dneva povzroča pri čebelah kopičenje maščobnega tkiva. Zato so želeli s poskusi ugotoviti, kako to vpliva na odpornost čebel proti mrazu.

Pri raziskavah o vplivu dolžine dneva na odpornost čebel proti mrazu so uporabili v jesensko-zimskem času »dolgodnevne« čebele, ki so živele v naravnih pogojih menjave dneva in noči in »kratkovidne«, tiste, ki so jim umetno skrajšali dan.

V juliju, avgustu in septembru so vzeli iz panjev skupine čebel (30 čebel v vsaki skupini) in jih dali v komore, kjer so lahko nastavili konstantno temperaturo v področju 0° do -11°. Medtem je bila v naravnem okolju srednja dnevna temperatura 0° do +20°.

Petega septembra so vzeli čebele z vrha gnezda in jih brez hrane dali v komore s temperaturo -2°. Po petih urah so tako ohlajene in otrple čebele prenesli v sobo s temperaturo +20°. Vse »kratkodnevne« čebele niso bile že čez 20 minut več otrple

in so se začele dvigati, »dolgodnevne« pa niso oživele.

V naslednjem poskusu so za razliko od prejšnjega odbrali v septembru čebele od družin, ki so jih od 26. julija osvetljevali v fotoperiodičnih komorah 11-18 ur na dan ter jih nakrmili z medom. Nato so dali čebele v komoro s temperaturo -3°. Pri tej temperaturi, ki je trajala 3 ure, so pomrle vse »dolgodnevne« čebele, vse »kratkodnevne« pa so ostale žive.

Pri poskusu 10. septembra dvakrat ponovljenem pri temperaturi -9° so vse »dolgodnevne« čebele pomrle, med »kratkodnevnimi« pa so ostale 3 žive (to je bila za njih kritična temperatura). Pri temperaturi -10° do -11° ter v obdobju 3-6 ur so pomrle vse čebele obeh grup. Krmljenje pred poskusom ni vplivalo na oživitve.

Zelo nepričakovane rezultate pa so dobili pozimi 12. januarja, ko se je pri čebelah, ki so živele v naravnih svetlobnih pogojih (dolgodnevnih) in tistih iz fotoperiodičnih komor (kratkodnevnih) izravnala maščobna stopnja in dosegla 3-5 enot. Čebele iz obeh grup so vzdržale v otrplem stanju 2 dni zaprtje v pisemskih ovitkih (kuvertah) na svežem zraku pri temperaturi -12° do -15°.

Iz teh dognanj je razvidno, kako pomembna je za čebele priprava na zimovanje, njihovo fiziološko stanje, predvsem pa razvoj maščob v telesu.

Po Pčelovodstvu 8/70

L. KLUN

SATI Z »ODPRTO« OBNOŽINO PREPREČUJEJO ROJENJE

Sate, »nabite« z obnožino, so hoteli uporabiti za zaleganje. Zato so celice skrajšali s ostrim nožem za dve tretjini. Sate so nato polili s sladkorno raztopino in jo s čopičem razmazali po preostanku obnožine. Tako pripravljene sate so dali družinam v dograditev.

Čebele so takoj začele čistiti sate in dograjevati celice do normalne velikosti. Opazili so, da je matica v te sate hitreje zalegala.

Zelo nepričakovane rezultate so dobili s takimi sati pri družinah, ki so se pripravljale

na rojenje. Štirje tako pripravljeni sati so družino dobesedno premamili. Čebele so množično prešle na čiščenje satov in dograjevanje celic. Že sledeči dan so povečale izletavanje, uničile matičnike in »pozabile« na rojenje.

V času štirih let so na opisani način preprečevali rojenje z enakim uspehom — težnja za rojenje je prenehala, donos pa se je povečal.

Po Pčelovodstvu 8/66

L. KLUN

Slovaške tovarne škroba v Trnavi so pripravile za zimsko krmljenje čebel fermentiran sladkor. Krmo so preizkusili v 200 čebelarstvih in dobili zelo dobre rezultate.

Krma je tekoča, ima gostoto medu in je obogatena s fumagilinom ter dodatkom medu. Vsebuje 22 % groznega sladkorja (glukoze), ostalo je sadni sladkor (fruktoza).

Krmo pakirajo v 8 kilogramske škatle, ki so tako prirejene, da jih lahko uporabljajo kot pitalnik. Prodajna cena še ni določena, predvidevajo pa, da ne bo preseгла cene sladkorja. Za letošnje sezono bo na razpolago zadostna količina krme, ki jo bodo po naročilu dostavljali čebelarjem na dom.

L. KLUN

VSESTRANSKA UPORABNOST MELISE V ČEBELARSTVU

Meliso pozna človek že iz pradavnine. Svoje ime je rastlina dobila od grške besede »Melissa«, ki v dobesednem prevodu pomeni »čebela«, ker privlači čebele. Zato jo ponekod imenujejo čebelja trava (v Bosni jo imenujejo pčelina ljubičica).

Oglejmo si sedaj nekaj primerov praktične uporabe melise: nekaj stebel melise, položenih na dno panja, matično mrežo ali na zgornji del satov, prežene iz panja strigalice, mravlje, molje in drugi mrčes.

Melisa v panju pomirjevalno vpliva na čebele, zato so ob pregledu manj napadalne. Avtor trdi, da upravlja čebele že več desetletij brez čebelarkega pokrivala. Pri tem opravi pa vedno natre roke in včasih tudi obraz s to rastlino.

Roj, ki izleti iz panja, dolgo ostane v bližini, če raste v okolici čebelnjaka melisa.

Če na primerno vejo v bližini čebelnjaka obesimo šop melise, bo le-ta zagotovo »pritegnila« roj.

Ob vsaditvi roja v panj natremo stene panja z meliso. Čebele bodo hitreje osvojile panj.

Meliso koristno uporabimo pri združevanju dveh ali treh družin. V tem primeru pripravimo zavrelico iz listov sveže ali suhe melise. Čez 15 minut zavrelico precedimo in v njej raztopimo sladkor. Na en liter zavrelice damo en kozarec sladkorja. S to tekočino poskropimo čebele pri združevanju.

Čebele radi sprejmejo novo matico, če sta matičnica ali pokrovka, ki jo uporabljamo pri dodajanju, natrta z meliso.

Po Pčelovodstvu 4, 6/69

L. K.

STRUPENA ŠKROPIVA

Po podatkih dr. LEVINA so čebelarji v ZDA v letu 1969 izgubili zaradi strupenih škropiv okrog pol milijona čebelnih družin. Splošna kmetijska zakonodaja je zato sprejela ukrepe, ki bodo odpravili tako škodo.

Predvidevajo celo kazni za nepravilno škropljenje. Zadevni zakonski osnutek časa sedaj potrditve pred ameriškim senatom.

Po ABJ 9/1970 v Apiacta 1/1971.

J. M.

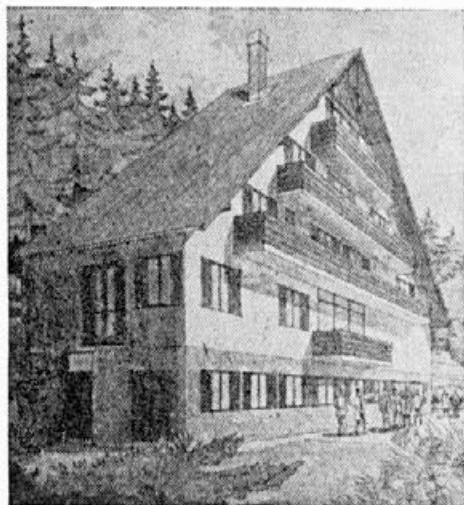
AFRIŠKE ČEBELE V BRAZILIJU

Afriške čebele so uvedli v Brazilijo z namenom, da bi s križanjem teh z domačimi čebelami (italijanske in nemške) dobili miroljubne in visokoproduktivne križance. Vendar so se zelo zmotili. V 9 letih so se čebele zelo razmnožile in postale tako napadalne, da so od njihovih pikov masovno poginjale ptice, psi, prašiči, konji in krave. Bili so tudi smrtni primeri med ljudmi. Ko so čebele »zasedle« eno glavnih ulic v Rio de Janeiru, so se pred tem spustile na vojašnico in pognale vojaše v beg.

Afriške čebele so zelo nagnjene k rojenju in migracijam ter često zapuščajo panje. Čebele se pogosto naselijo v gnezdih termitov, katerih je v tamkajšnjih predelih mnogo. Verjetno prav to omogoča njihovo širjenje. Znani brazilski čebelarški strokovnjak je v dnevniku »France Soir« nakazal kot edino rešitev uničenje čebel. »Če bomo pustili čebele v nemar, ne bodo uničile samo svojih tekmič, temveč bodo uničile tudi Brazilijo.«

Po Pčelovodstvu 4, 6/66

L. K.

V sklad

za gradnjo ČIC so prispevali: Viktor Cedilnik iz Šentvida 70 din, Čebelarstvo društvo Krško (opeka in znaki) 1.067 din. Stan. podjetje Laško 100 din, Boštjan Dobovšek 38 din, 21 članov Čebelarskega društva Hrastnik po 10 din in žeblje skupaj 290 din, Lojze Bukovšek z Golega brda 50 din, Skupščina občine Šmarje pri Jelšah — Sklad za pospeševanje kmetijstva 1.000 din, Janez Kure z družino iz Črnomlja 225 din in Čebelarstvo društvo Črnomelj (opeka) 90 din. **Stanje sklada dne 10. maja 1971** 295.258,88 dinarjev. Vsem darovalcem iskrena hvala!

Uprava sklada

POROČILO tajnika ZČDS na občnem zboru ZČDS dne 4. aprila 1971

Moje poročilo ne bo dolgo. Na eni strani zato, ker razpolagamo z dvorano od 8. do 13. ure in bi vsako zavlačevanje lahko imelo za posledico, da bi morali občni zbor zaključiti predčasno, na drugi strani pa in predvsem zato, ker je tov. predsednik v svojem poročilu zajel malodane vse probleme, s katerimi se ta čas ukvarja naša Zveza.

V Zvezi čebelarških društev za Slovenijo je združenih 46 čebelarških društev, v katerih je vključenih 226 čebelarških družin. Zdaj veljavnega števila članov in števila njihovih čebelnih družin ne morem navesti, ker poročila in sezname članov še prihajajo. Po lanskoletnih podatkih je naša organizacija štela 7.739 članov, neorganiziranih čebelarjev pa je bilo 967. Kot je razvidno iz do sedaj predloženih seznamov, število članov kljub povišani članarini od 20 na 30 din letne članarine ne bo padlo, prej poraslo, ravno tako število čebelnih družin.

UO Zveze je imel v pretekli poslovni dobi 2 seji, IO pa 7. Na vseh sejah so bili obravnavani problemi, ki so se pojavljali. Sklepi obeh odborov so bili objavljeni v Slovenskem čebelarju, tako da so bili z njimi seznanjeni vsi člani, razen tega pa so mogli v obeh odborih zastopani predstavniki društev prenašati na svoje člane še vse podrobnosti o razpravah, ki so potekale na teh sejah.

Tajništvo je skrbelo, da so bili izvršeni sklepi obeh odborov. Razen tega pa je sproti reševalo tekoče zadeve. Moram poudariti, da obseg dela v tajništvu nenehno raste in ga osebje le s težavo zmaguje. Vedno številnejši pa so tudi čebelarji, ki prihajajo v tajništvo po informacije, plačevati članarino in drugo. Ob taki priliki tudi opozore tajništvo na prizadevanja posameznikov tu in tam na terenu, prizadevanja, ki za našo organizacijo niso vedno konstruktivna. Mislim, da to ni v redu, saj se vse zadeve, ki se tičejo naše organizacije, lahko rešujejo in rešijo na sejah upravnega odbora, manj važne pa na sejah izvršnega odbora. Moram pa ob tej priliki odločno poudariti, da je delo vodstva Zveze posvečeno le interesom naše organizacije, njenemu uspešnemu razvoju in rasti njenega ugleda tako doma kot tudi v zamejstvu. Kdor je dobronameren, tega dela in uspehov ne more zanikati.

Predsednik in člani uprave so se udeležili skoro vseh občnih zborov, včasih tudi po pooblaščenih članih UO, razen v nekaj primerih, ko se iz opravičljivih razlogov niso mogli udeležiti. Iz poročil o občnih zbora društev in družin posnemamo, da velika večina društev povsem soglaša z delom Zveze in ga odobrava. Odobravajo prizadevanja Zveze, da bi ona

delila čebelarjem krmilni sladkor, pripravljena so prispevati za Čebelarški izobraževalni center.

Mnoga društva so zelo delavna. Prirejajo tečaje, poučne ekskurzije, tabore, pri zatiranju čebelnih kužnih bolezni sodelujejo z občinsko veterinarsko službo, prizadevajo si za zasanje medovitih rastlin, nekatere organizacije kuhajo za svoje člane voščine, izdelujejo satnice in razne čebelarске potrebščine.

Ob raznih prilikah se iznašajo trditve, da ni zadostne povezave med Zvezo in društvi. Tovariši! Ne smemo za to kriviti Zveze! Probleme, ki se pojavijo, Zveza rešuje! Rešuje pa lahko samo tiste, za katere izve. Zato so poklicana društva in družine, da svoje težave in probleme sporoče Zvezi. Lahko to store v svojih poročilih z občnih zborov, še posebno pa po svojih predstavnikih, ki so člani UO Zveze, na sejah UO. Seveda pa je razumljivo, da naj bi se jih udeleževali prav vsi, kajti lahko ugotovim, da se kar kaka tretjina predstavnikov ne udeležuje sej UO. V prihodnje bodo imeli ti še več prilike, saj bodo vsako leto po tri, če pa bo to potrebno, tudi štiri seje UO. Prepričani pa bodite, da uprava ne more ostati gluhih ušes ob predlogih, ki bi bili koristni za člane in konstruktivni za našo organizacijo. Res je sicer, da Zveza doslej ni mogla realizirati predlogov, ki so zahtevali za izvajanje denarna sredstva, ker jih Zveza ni imela. Sele v pretekli poslovni dobi se je upravi posrečilo s skrajno štednjo prihraniti skoraj 4 milijone S din, ki jih bo mogla v prihodnji poslovni dobi nameniti za izobraževanje, za plemenilne postaje in za odsek za vzrejo in odbiro.

Glede sodelovanja z drugimi organizacijami pa lahko rečem, da želimo sodelovati z vsako organizacijo, ki bo pri sodelovanju upoštevala interese naše organizacije in sklepe njenih organov.

Zadeva, ki je v zadnji polovici poslovne dobe povzročila največ razprav in hude krvi, pa je prav gotovo preskrba čebelarjev s krmilnim sladkorjem. O tem je bilo že dovolj napisanega v Slovenskem čebelarju, zato želim biti kratek.

Razdelitev ni bila samo prepozna, ampak tudi nepravilna, tako da je nekaj organizacij in posameznih čebelarjev ostalo brez sladkorja. Dogodilo se je tudi nekaj nerednosti. Kaj takega bi se v prihodnje ne smelo več dogoditi. Lansko leto je tov. predsednik omenil, da bodo še težave in borba za razdeljevanje sladkorja po čebelarških organizacijah. Taka ugotovitev velja tudi še letos. To zlasti še zato, ker se tudi v drugih republikah uporno poteguje za delitev sladkorja več gospodarskih organizacij. Te razmere nikakor niso zdrave in je zato treba odločno povedati, da ne bo prej konca raznim nepravilnostim, dokler ne bodo delile sladkor čebelarске organizacije, ki edino imajo evidentirane čebelne družine vseh čebelarjev, organiziranih in neorganiziranih.

Ze od prvih začetkov naše čebelarске organizacije od l. 1898 dalje je bila v njeni pristojnosti tudi preskrba čebelarjev s krmilnim sladkorjem. Takrat ni prišlo do takih nevšečnosti, kakršne so danes že kar na dnevnem redu. Tesnemu sodelovanju republiških čebelarških organizacij z Zvezo čebelarških organizacij Jugoslavije v Beogradu gre priznanje in zahvala za uspešno delo, da se bliža reševanje tega problema koncu. Po več letih je namreč preteklo leto prvič uspelo, da je bilo izločeno kot generalni distributer sladkorja Poslovno udruženje za čebelarstvo Jugoslavije v Beogradu. Toda s tem je napravljen šele prvi korak v smeri pravilne rešitve tega problema.

Sklep zadnjega občnega zbora, da naj Zveza deli krmilni sladkor, še velja. Glavni argument nasprotnikov take rešitve, da društvene organizacije nimajo pravice prodajati krmilnega sladkorja, opravljati torej trgovsko dejavnost, ker za to niso registrirane, nikakor ne drži. Sladkor, ki ga je družba namenila čebelarstvu, ni redno trgovsko blago, ker ga čebelarске organizacije ne bi prodajale, ampak samo razdelile med čebelarje kot pomoč družbe čebelarstvo. Vendar čebelarске organizacije pri svojem prizadevanju niso uspele. Zato je IO Zveze na seji dne 5. marca sklenil ustanoviti posebno storitveno enoto za opravljanje posredovanja nabave in prodaje čebelarških potrebščin ter krmilnega sladkorja in jo registrirati pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani. Ta sklep je IO doprinesel skoraj enoglasno. Predlagam, da naj bi današnji občni zbor ta sklep IO potrdil.

Ob koncu bi še omenil, da je nekje padlo vprašanje, zakaj ni Zveza dala razdelilnika za sladkor Medexu in zakaj da se bori za to, da bi ona delila sladkor. Pojasnilo je prav kratko. Razdelilnika ni Zveza odstopila Medexu, ker so se jeseni odnosi med Zvezo in Medexom žal tako zaostriili, da podjetje z Zvezo ni želelo sodelovati in se je odločilo, prodajati sladkor po svoje. Bori pa se Zveza za delitev sladkorja zato, ker želi, da bi naši čebelarji dobili sladkor po nabavni ceni, brez vmesnih zaslužkov kogarkoli.

**PREMOŽENJSKO STANJE ZČDS KONEC LETA 1970, KI JE BILO
UGOTOVLJENO IN ODOBRENO NA OBČNEM ZBORU ZČDS V LJUBLJANI
DNE 4. APRILA 1971**

Imetje:		Dolgovi:	
Gotovina	948,60	Sklad osnovnih sredstev	131.230,95
Žiro račun	13.558,61	Sklad za opazovanje o g. m.	11,52
Naložbe	420.013,67	Sklad za izobraževanje	15.220,01
Posojila	34.084,—	Sklad za gradnjo ČIC	318.695,58
Zaloga blaga	100.582,—	Sklad za odbiro in vzrejo	6.000,—
Drobni inventar	19.100,—	Sklad za rezervo	250.084,02
Dolžniki za blago	4.125,25	Predplačilo za članarino	7.200,—
Dolžniki za članarino	7.980,—	Prehodno neplačani stroški	3.172,—
Osnovna sredstva	131.230,95		
S k u p a j : 731.623,08		S k u p a j : 731.623,08	

NA OBČNEM ZBORU SO BILA SPREJETA NASLEDNJA PRIPOROČILA IN SKLEPI:

1. Zveza naj pospešeno nadaljuje s pripravami za gradnjo ČIC zaradi racionalne vložitve zbranih sredstev.
2. Nadaljuje naj se s prizadevanji, da bodo razdeljevale krmilni sladkor republiške čebelarске organizacije.
3. Pri Okrožnem gospodarskem sodišču naj Zveza registrira posebno storitveno enoto za posredovanje nabave in prodaje čebelarskih potrebščin in čebeljih proizvodov.
4. Delo dr. ing. Jožeta Riharja pri čebelarski organizaciji se uravnava z zadevnimi sklepi in naročili pristojnih organov čebelarске organizacije.
5. Izvršnemu in upravnemu odboru se podeli razrešnica, predsedniku Valentinu Benedičiču razrešnica s pohvalo.
6. Ponovno se izvoli za predsednika Valentin Benedičič. V IO se izvolijo za ljutomersko območje Janko Belec, za mariborsko Roman Blassin, za primorsko Karlo Martelanc in za celjsko Jožko Šlander.
7. Sprejmeta se delovni načrt in proračun za leto 1971.
8. V Slovenskem čebelarju naj se objavijo dopolnjena pravila Zveze in Pravilnika o podeljevanju čebelarskih odlikovanj.
9. Savez pčelarskih organizacij Jugoslavije naj se:
 - a) zanima, kako napreduje delo na pripravah za izdajo Zakona o čebelarstvu;
 - b) reši vprašanje uradnega zastopnika za čebelarstvo Jugoslavije pri Mednarodni zvezi čebelarskih združenj Apimondiji in doma.
10. Zavod za čebelarstvo v Ljubljani naj se integrira s katerokoli kmetijsko institucijo.
11. Zveza prevzame pokroviteljstvo nad prireditvijo ob odkritju spominske plošče čebelarju in gospodarstveniku, sodobniku Antona Janše, Petru Pavlu Glavarju v Komendi leta 1972.
12. V smislu priporočila Republiškega sekretariata za zakonodajo naj tajništvo Zveze sodeluje z Republiško veterinarsko inšpekcijo pri sestavi predpisa za promet s čebelami.
13. Z veterinarsko službo naj se tajništvo Zveze sporazume o načinu sodelovanja čebelarskih preglednikov z veterinarskimi inšpekcijami. Pri tem je nujno treba rešiti vprašanja izdaje pooblastil za delo čebelarskih preglednikov.

Odobren je bil tale DELOVNI NAČRT za leto 1971/72:

I.

Naloge Zveze čebelarских друstev za Slovenijo, za katere so zagotovljena finančna sredstva iz lastnih in družbenih virov za l. 1971/72.

Vrsta vloge	finančna sredstva v din	
	društvena	družbena
Nagrada opazovalcem gozdnega medenja	—	5.000
Trije tečaji za opazovalce gozdnega medenja o povzročiteljih gozdnega medenja	—	1.000
Šest tečajev za čebelarske preglednike (Nova Gorica, Postojna, Ljubljana, Celje, Maribor, M. Sobota)	—	6.000
Odsek za vzrejo in odbiro, oprema plemenilne postaje Pustov mlin (ČD Litija)	6.000	6.000
Odsek za izobraževanje (nabava kinoprojektorjev, filmov, diapozitivov)	14.000	12.500 (Medex)
Še nerazporejeno in še ne povsem zagotovljeno (Kmetijski institut Slovenije — KIS)	8.275.7	7.000
Skupaj	28.275.72	37.500

II

Naloge Zavoda za čebelarstvo, za katera so zagotovljena družbena sredstva

Prognostična služba o gozdnem medenju za jugozahodni del Slovenije	15.000
Prognostična služba za žepik — Lika	5.000
Selekcija domače čebele ...	2.000
Skupaj:	22.000

Delovni program 1971/72, za katerega so zagotovljena družbena sredstva Rep. sekretarijata za gospodarstvo prek KIS in sicer za Zvezo čeb. društev za Slovenijo v višini 18.000 in za Zavod za čebelarstvo v višini 22.000, skupaj torej 40.000, je bil sestavljen na Kmetijskem inštitutu za Slovenijo pod vodstvom direktorja inštituta v sodelovanju s predsednikom ZČDS in direktorjem zavoda za čebelarstvo.

Pri tem je bil dan poudarek, da so ta sredstva namenjena za pospeševanje čebelarstva. Sporazumno z direktorjem KIS je bilo tudi odločeno, da se zajamči javno obveščanje o načinu uporabljanja dodeljenih sredstev tudi prek Slovenskega čebelarja in sicer na tako poljuden način, da bodo čebelarji s tem pridobili tudi na izobrazbi in praksi.

PISCI ČLANKOV,

ki so že izšli v Slovenskem čebelarju ali bodo šele izšli, naj nam sporoče številko njihovega žiro računa, če ga imajo; če ga pa nimajo, naj nam pošljejo čimprej lastnoročno podpisano izjavo (glej opozorilo na strani 306 SC 12/1970) ali naj osebno čimprej dvignejo honorar v tajništvu Zveze.

Tajništvo

IZVOLJENI IZVRŠNI ODBOR ZČDS NA 20. REDNEM OBČNEM ZBORU

Občnega zbora Zveze čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, dne 4. aprila 1971 so se udeležili delegati 29. društev, 17 društev ni bilo zastopanih.

Za predsednika je bil ponovno izvoljen Valentin Benedičič, v izvršni odbor pa:

Janko BELEC, Ljutomer
Roman BLASSIN, Maribor
Viktor CEDILNIK, Ljubljana
Ivan GLOBOKAR, Ljubljana
Tone KOVAČIČ, Ljubljana
prof. Viktor MAJDIČ, Ljubljana
Karlo MARTELANC, Kanal
Vladi MARTELANC, Ljubljana
Martin MENCEJ, Ljubljana
Srečko MLAKAR, Ljubljana
Boris MODRIJAN, Ljubljana
Ignac OMAHEN, Ljubljana
prof. Edt SENEGACNIK, Ljubljana
ing. Franček ŠIVIC, Ljubljana

Jožko ŠLANDER, Celje
Anton VERBIČ, Ljubljana
Jože WALLAS, Ljubljana
ing. Anton URBANIJA, Ljubljana

V nadzorni odbor:

Ivan MAJCEN, Ljubljana
Stane POTOKAR, Ljubljana
Jože ŽITNIK, Ljubljana

V častno razsodišče:

dr. Radovan BRATINA
Boris MODRIJAN
dr. Anton NOVAK

KONSTITUIRANJE IZVRŠNEGA ODBORA ZČDS

Iz sejnega zapisnika I. O. Z. Č. D. S. dne 5. maja 1971

I. O. se konstituira kakor sledi:

1. podpredsednik Roman Blassin, Maribor
2. podpredsednik Tone Kovačič, Ljubljana
tajnik Boris Modrijan
blagajnik ing. Tone Urbanija
gospodar Ignac Omahen.

Na novo se izvolijo člani odborov, in sicer:

Gradbeni odbor:

Predsednik Tone Kovačič, člani Valentin Benedičič, ing. Avgust Gril, Tone Miklič, Boris Modrijan, Jože Seliškar, ing. Niko Seliškar, ing. Tone Urbanija, France Urbanija (Lukovica), Vinko Zibelnik (Polhov Gradec).

Uredniški odbor:

France Guna, Alojz Kastelic, ing. Ludvik Klun, Martin Mencej, Boris Modrijan, Jožko Šlander. Vprašanje sourednika za zdravstveni kotiček se odloži.

Odsek za prireditve in propagando:

Vodja prof. Viktor Majdič, ing. Avgust Gril, Konrad Seifert, Janez Skok, Vinko Zibelnik. Fotografiranje je poverjeno ing. Ludviku Klunu.

Odsek za izobraževanje:

Vodja Vladi Martelanc se pooblasti, da si dobi sodelavce.

Odsek za čebelarski naraščaj:

Vodja Martin Mencej, sodelavci Roman Blassin, Vladi Martelanc, Jožko Šlander.

Odsek za vzrejo in odbiro:

V odboru so vzrejevalci matic Alojz Bukovšek, Anton Dražumerič, Ciril Jalen in Josip Stare.

Odsek za gozdno medenje vodi ing. Franček Šivic.

Sklepi:

1. Ing. Šivic naj na prvi prihodnji seji I. O. predvaja diapozitive o anatomiji čebel, ki jih je Zvezi podaril predsednik Avstrijske zveze čebelarjev Alois Tropper, in svoje.

2. V letu 1972 je predviden čebelarški tabor ob priliki odkritja spominske plošče Petru Pavlu Glavarju v Komendi. Za vzidanje spominske plošče bo potreben pristanek Zavoda za spomeniško varstvo v Kranju. V prireditvenem odboru bodo Valentin Benedičič, dekan v Komendi, predsednik O. S. Kamnik, predsednik čebelarškega društva Kamnik-Domžale.

Tabor bo 1. nedeljo v juliju 1972.

3. V Ilirski Bistrici bodo odkrili spomenik čebelarju-konstruktorju AŽ panja Antonu Žnideršiču. Stroški spomenika bodo predvidoma znašali 11.000 din. Zveza je naprošena, da prispeva 4.500 do 5.000 din. Formira se akcijski odbor, ki naj bi skušal zbrati ta sredstva. V odboru so Janko Belec, Valentin Benedičič, Roman Blassin, Viktor Cedilnik, Ivan Globokar, Karlo Martelanc in Jožko Slander. O tem bo še sklepal UO Zveze. Na sejo bo povabljen tudi zastopnik Čebelarškega društva Ilirska Bistrica.

4. Za čebelarški tabor v Komendi bo prirejena čebelarška himna. Za sestavo besedila bodo naprošeni 4 priložnostni pesniki, uglasbil pa jo bo Slavko Avsenek.

5. Jožko Slander pripravi do prihodnje seje I. O. načrt za delo Odseka za čebelarški naraščaj.

6. Plemenilne postaje Kamniška Bistrica, Pustov mlin, Rakov Škocjan, Rimska Čarda in Zelenica dobe sredstva za nabavo po enega trotarja.

7. Čebelarškemu društvu Ljutomer se odobri za izvedbo programa ob proslavi 50-letnice obstoja društva prispevek din 500.

8. Tajništvo naj poskrbi za sprejem in spremljanje zamejskih čebelarških ekskurzij in to ca. 20 oseb iz Riedlhütte (Zahodna Nemčija), 50 iz Landesvereina der Bienenzüchter Salzburgs, od »Imkerverband Pfalz-Rheinhausen« iz Kaufbeuren — Bavarska 2 avtobusa, od Deželne zveze za čebelarstvo Koroške in Imkervereina Bad Dürkheim (Zahodna Nemčija).

9. Stroške zunanjih članov I. O. za udeležbo na sejah krije Zveza.

10. Kot zastopnika Zveze se udeležita mednarodnega čebelarškega kongresa v Moskvi Valentin Benedičič in Martin Mencej.

GRENAK KRUH OD SLADKEGA MEDU

RAZMIŠLJANJA IN MISLI DOLENJSKIH ČEBELARJEV, KI SO ZBOROVALI
V NOVEM MESTU

JANJA KASTELIC

Enkrat na leto se zbero ti pastirji čebel, kakor jim tudi radi pravimo. Že več let so njihove razprave dokaj žolčne in to upravičeno. Tudi 21. marca letos ni bilo nič drugače.

Lanska letina je bila nekako srednja, so ugotovili. Pa, če bi bila nekoliko slabša, se ne bi nihče pritoževal. Čemu? Odgovor je kljub svoji preprostosti dokaj nenavaden. Če čebelar dosti pridela, ima veliko skrbí in majhen zaslužek. Cena medu je smešno nizka, saj se že leta ni premaknila navzgor. Pa še prodati ga je, ob poplavi najrazličnejših prehranbenih artiklih, ki imajo sicer manj kvalitet od medu, težko. Nekaj ga pokupijo bolnišnice, slaščičarne, sem in tja ga je moč odriniti ob epidemiji grip, pa smo že na koncu.

Preostane še Medex v Ljubljani, ki med sicer odkupi, odkupne cene pa raje ne bi omenjali. V ilustracijo le toliko, da si za kilogram prodanega medu čebelar ne more pri-voščiti litra dobrega vina.

Pa pojdemo naprej! Spet trn v peti čebelarja je prepotrebni sladkor za prezimovanje čebel. Lani bi čebelarji za gotovo ostali brez njega, ko ga ne bi kupili po običajnih dnevnih cenah. (To se pa pri tolikšni količini, 10 kg na panj, kar krepko pozna).

Temu je botroval nekakšen nesporazum med Medexom in Čebelarstvo zvezo. (Med vojno pa je čebelarje okupator redno oskrbel s sladkorjem. Kako žalostno!). Ne samo dobro, tudi edino prav bi bilo, da bi sladkor odprodajala Čebelarska zveza, ne pa podjetja, ki gredo za svoje koristi preko vsega, tudi preko prezimovanja živalic, ki jim nabirajo »kruhe«.

Kmalu bo čebelarjenje le konjiček. Je to mar našemu gospodarstvu v korist in ponos? Se mar res ne zavedamo, da je čebelarstvo nujno potrebna veja našega kmetijstva?

Cemu tako mačehovski odnos družbe do drobnih živalic, katerih marljivost je že ljudska legenda?

Prepotrebno je tudi zgraditi Čebelarski izobraževalni center. Misel je porojena, le denarja ni. Čebelarji morajo prositi zanj. Oddali so prošnje podjetjem; morda bo pa le kaj?! Mora biti! Saj čebelarji vztrajajo, navzeli so se pač pridnosti in potrpežljivosti svojih varovank.

Naj za konec še kaj povemo?

Padala je zlata mana...

je zapisal pesnik. Naj bo spet enkrat zlata in med spet sladak kot nekaj!

OBČNI ZBOR ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ČRNOMELJ

Čebelarji Bele krajine so imeli svoj redni letni občni zbor, katerega so se udeležili člani v zelo lepem številu tudi iz najbolj oddaljenih krajev. Predsednik društva, Ivan Biček, je obširno poročal o delu upravnega odbora v preteklem letu, iz katerega je bilo razvidno, da je društvo pomagalo članstvu pri zbiranju in prodaji medu, poskrbelo za krmilni sladkor za zimsko prehrano čebelnih družin. Imeli so postavljene tri opazovalne postaje, predvsem za kontrolo gozdnega medenja za dovoz čebel. Organizirali so čebelarsko strokovno predavanje. Največje težave pa so imeli pri nabavi krmilnega sladkorja, ki bi ga morali čebelnim družinam dodati v mesecu septembru, prejeli pa so ga šele meseca novembra, tako da so bili čebelarji prisiljeni sladkor nabaviti v prosti prodaji pri trgovskih podjetjih. Zaradi pičle dodaje hrane sedaj čebelarji skrbno opazujejo, kako bodo čebelne družine prezimile.

Za boljšo medsebojno povezavo ima Čebelarsko društvo pet pododborov — čebe-

larskih družin. Iz predsednikovega poročila je bilo razvidno, da koordinacijsko delo teh družin teče kar dobro.

Sprejeli so sklep, da bodo priredili čebelarsko strokovno predavanje v mesecu maju. Upravni odbor pa je pooblaščen, da določi čas in kraj predavanja. Sklenili so tudi, da postavijo tri opazovalne postaje v višinskih predelih, ki bi bile dolžne obveščati prevaževalce o morebitnem gozdnem medenju.

Razpravljali so tudi o zbiranju prispevkov za gradnjo CIC. Ugotovili so, da je v te namene že zbranega nekaj denarja. Bili pa so enotnega mišljenja, naj bi bilo zbiranje teh prispevkov le prostovoljno.

Čebelarji iz Metlike in okolice so se pritoževali nad člankom, objavljenim v Slovenskem čebelarju št. 12, letnik 1970, ki na strani 308 omenja, da čebelarjev iz okolice Metlike žal ni bilo na predavanju. Ta trditev ni pravilna; prav metliški čebelarji so bili med prvimi udeleženci.

Ivan Biček

VEZANE REVIJE

so naročnikom na voljo od 1. junija dalje v tajništvu Zveze. Dvignite jih čimprej.

Uprava SC

JOŽE LAZAR

V nedeljo, dne 21. februarja 1971, nas je za vedno zapustil Jože LAZAR iz Tropovec, član Čebelarke družine Tišina.

Rojen je bil 1. novembra 1902. Čebelariti je začel v svoji zgodnji mladosti, zato si je pridobil veliko znanja v čebelarstvu. Pokojni Jože je bil med ustanovitelji naše čebelarke družine, njen tajnik in blagajnik vse od začetka pa do svoje še prerane smrti. Vedeli smo, da je bil hudo bolan, pa vendar nas je njegova smrt težko prizadela. Z njegovo smrtjo smo izgubili izvedenca za čebelje bolezni, izgubili smo čebelarja, ki je vsakemu rad priskočil na pomoč. Posebno je rad pomagal začetnikom z besedo in dejanji.

Pokojni Jože je bil priljubljen in poznan med čebelarji daleč naokrog. Na njegovi zadnji poti ga je med veliko množico ljudi spremljalo mnogo čebelarjev, razen domačih tudi Čebelarkega društva Murska Sobota in od drugod, ki so mu poklonili tudi vence.

Jožeta ni več med nami. Tudi čebelice, njegove ljubljene, ga bodo zaman čakale, nikoli več se ne bo pomudil pri njih. Le včasih bo samotna čebelica za trnutek poselela na cvetu, na gomili, pod katero počiva.

Naj v miru počiva v domači zemlji!

ČD TISINA

HELENA PADER

Pomlad je prišla in prebudila čebelice iz zimskega spanja. Čebelarke družino Braslovce je 12. 3. 1971 pretresla novica o smrti dolgoletne in najstarejše članice Helene Pader iz Letuša. Rojena je bila 18. 4. 1891.

Po končani šoli se je izučila obrti, bila je vseskozi zelo delavna, ni si ustvarila svoje družine, zaljubila se je v čebelice in tako je kot mlado dekle že leta 1920 začela čebelariti. Z njimi je doživljala lepe, pa tudi težke trenutke. Počitka ni poznala. Skrbela ni samo za svoje čebelice, ampak je rada pomagala še drugim čebelarjem. Večkrat smo jo srečali v Zgornji Savinjski dolini v Mozirju, kjer je tudi tam-

kajšnjim čebelarjem oskrbovala čebelice. Vedno se je udeleževala sestankov in predavanj ter s svojim humorjem poskrbela za veselo razpoloženje.

Svoje izkušnje je rada prenašala na mlajše. V mlajši dobi je tudi pisala članke v Slovenskega čebelarja, katerega naročnica je bila vseskozi do svoje smrti. Njeno delo je bilo plemenito, zato jo je tudi Čebelarke društvo Celje leta 1966 odlikovalo z diplomom Antona Janša III. stopnje.

Čebelarke družina jo bo ohranila v lepem spominu.

Čebelarke družina
Braslovce

FRANC GRABNAR

Rojen je bil 24. 3. 1903 na Cikavi pri Trebelnem. Še kot mlad fant je gojil čebelice pri očetu. Potem se je poročil na Trebelno in kmalu začel čebelariti. Imel je z njimi veliko veselje. Čebelaril je z 20 AŽ panji.

Ko je slutil, da ne bo več dolgo živel, je imel še vedno skrb zanje. K zadnjemu počitku smo ga spremili 28. 11. 1970. Da je bil priljubljen med ljudmi, je pokazala velika udeležba pri pogrebu.

C. D. Trebnje

FRANC KRISTAN

Po kratki bolezni nas je zapustil za vedno naš dolgoletni član Franc Kristan. Rojen je bil 30. marca 1899 na Koroški Beli, kjer je tudi živel. Tako je ravno na njegov rojstni dan ležal na mrtvaškem odru. Po poklicu je bil bolničar, zaposlen v ambulanti Železarne Jesenice, sedaj že upokojen. Kot tak je bil pri njegovem delu zelo vreden in uslužen ter pri ljudeh priljubljen.

Čebelaril je nad 35 let z AŽ panji, bil je ves čas član naše družine. Opravljal je v družini razne funkcije. Sestankov družine in čebelarskih prireditev se je vedno udeleževal. To je bil član, ki se je zavedal dolžnosti, ki jih ima kot član do čebelarske organizacije. Z njegovo smrtjo je nastala v naših vrstah vrzel, pogrešali ga bomo, zato nam bo tudi ostal v trajnem lepem spominu.

Da je bil spoštovan in priljubljen, je dokazala številna udeležba pogrebcev na njegovi zadnji poti. V imenu čebelarjev mu je na grobu v slovo spregovoril tudi predsednik družine Ivan Pohar.

Želimo mu mirnega počitka v domači zemlji.

Čebelarstva družina
Jesenice

MARTIN KINK

V prvih aprilskih dneh, ko se je pomlad v vsej svoji lepoti vračala v naše lepo Zasavje, smo v Radečah ob spremljanju farnih zvonov polagali k večnemu počitku enega najboljših čebelarjev našega Čebelarskega društva in dolgoletnega društvenega blagajnika Martina Kinka. Bil je mlad, saj še ni dočakal niti trinštirideset let in je imel takorekoč še vse življenje pred seboj. Pomagati si ne moremo, smrt ne gleda ne na leta ne na položaj. Neusmiljeno pobira mlade in stare, revne in bogate. Naš Tine je bil de-

lavec in čebelar. Oskrboval je z vso ljubeznijo 120 AŽ panjev. Bil je zares vzoren čebelar. Veliko je vedel in svoje znanje rad posredoval vsem čebelarjem in vcepljal veselje do čebelarjenja mladim čebelarjem. Bil je aktiven član Čebelarskega društva Radeče, rad je zastopal naše društvo tudi na sestankih pri Zvezi čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani. Zato ga bomo toliko bolj pogrešali.

Z žalostjo v srcu smo ga čebelarji z drugimi spremljali na njegovi zadnji poti. Ko smo mu poslednjikrat ob odprtem grobu zaželeli zbogom, smo se vrnili na svoje domove z zavestjo, da bomo ohranili nanj najlepši spomin, če bomo nadaljevali njegovo delo s tako zavestjo in ljubeznijo, kot ga je opravljal naš pokojni Tine.

Dragi Tine! Še se bo vračala v Zasavje pomlad, še bodo matice, ki si jih s tako ljubeznijo gojil, ohranjale čebelji rod, še se bomo zbirali čebelarji našega društva na sestankih, Ti boš pa mirno počival na radeškem pokopališču in čebele Ti bodo nad Tvojo gomilo s svojimi krili prepevale večno lepo pesem, ko se bodo trudne vračale s paše domov.

Mirko Sevšek
pred. Č. D. Radeče

PRODAM

čebeljak-weekend v Šempetru pri Gorici:
Jože Brezan, Titova 41, 61000 — Ljubljana

10 naseljenih panjev tipa »Kirar« velikega formata. Panji so novi. Rudi Orešnik, Čečov-
je 70, 62390 — Ravne na Koroškem

KUPIM

stiskalnico za vosek, po možnosti »Virijento-
vo«, vsebina koša 20—30 litrov; že lahko
rabljena. Ponudbe na: Janez Zigmund, Vrh-
nika, št. 1, 61386 — Stari trg pri Ložu

točilo na 10 satov AŽ mere. Izdelovalce ali
pa tiste, ki bi mi svetovali, kam naj se obr-
nem za izdelavo, prosim, da to sporočijo na
naslov: Vinko Zibelnik, Hrastenice št. 2,
61355 — Polhov Gradec

VSE VEČJE ZANIMANJE NAŠIH ČEBELARJEV ZA 23. MEDNARODNI KONGRES V MOSKVI

V 1., 3. in 5. številki Slovenskega čebelarja smo seznanili naše čebelarje o pripravah za 23. kongres Apimondie v Moskvi. Z ozirom na vedno večje zanimanje in popraševanje objavljamo spored potovanja s podrobnimi informacijami.

Izlet z obiskom 23. KONGRESA APIMONDIJE V MOSKVI, ki bo v času od 28. VIII. do 2. IX. z letalom in izlet v Leningrad

Spored potovanja:

1. dan: Odhod iz Ljubljane zjutraj ob 6.30 uri ter potovanje do Beograda z avionom (odhod 28/8-71 (z letališča Brniki). V Beogradu nadaljevanje potovanja z avionom direktno v Moskvo. Prihod popoldne (že upoštevana časovna razlika — 2 uri). Transfer z letališča ter namestitvev v hotelu, večerja in prenočišče.
2. dan: Celodnevno bivanje v Moskvi z ogledi mesta, kulturnih in zgodovinskih znamenitosti. Usluge kompletnega pensiona.
3. dan: Še celodnevno bivanje v Moskvi — ves dan ogled kulturnih in zgodovinskih znamenitosti mesta ter obisk razstave dosežkov, kakor tudi razstave v zvezi s kongresom. Usluge kompletnega pensiona.
4. dan: Še bivanje v Moskvi ter prosto — po možnosti udeležba na kongresu. Popoldne transfer na letališče Vnukovo — 2, ter let z avionom v Leningrad. Transfer v hotel, namestitvev, večerja in prenočišče.
5. dan: Celodnevno bivanje v Leningradu, ves dan ogled znamenitosti mesta. Usluge kompletnega pensiona.
6. dan: Še bivanje v Leningradu, ogledi z obiskom Ermitaža, ter z uslugami kompletnega pensiona.
7. dan: Po zajtrku transfer na letališče Leningrad ter direkten let aviona za Beograd. Na letališču v Beogradu ali v Beogradu še prosto do leta z avionom v Ljubljano.

Cena potovanja po prednjem sporedu din 2.110 po osebi.

V ceno so vračunani vsi stroški uslug navedenih v sporedu potovanja. Za potovanje je potreben le veljaven potni list.

PRIJAVE SPREJEMA:

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Cankarjeva c. 3

LJUBLJANA tel. 20-208
kjer dobite tudi vse potrebne informacije.

POTOVANJE je zaradi omejenega števila mest potrebno prijaviti najkasneje do 20. junija t. l.

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV SRS,
Ljubljana

tovarna kovinskih izdelkov in livarna

TITAN

KAMNIK

proizvaja:

- fitinge črne in pocinkane
- ključavnice navadne in cilindrične
- obešanke navadne in cilindrične
- motorne mesoreznice in drobilke za orehe
- ulitke iz temprane litine za avtomobilsko, strojno in elektro industrijo.

Cenjenim potrošnikom priporočamo naše izdelke.

GRADBENO PODJETJE

GRANIT

SLOVENSKA BISTRICA

Izvajamo vse vrste gradbenih del na visokih in nizkih gradnjah, proizvodimo drobljenec in fasadni pesek v kamnolomu v Poljčanah, opravljamo vse teracerske in ključavničarske usluge.

Za naročila se priporočamo!

VELETRGOVINA KOLONIALE MARIBOR

P. E. PLANIKA

SLOVENSKA BISTRICA

nudi cenjenim kupcem vse vrste blaga živilske, tekstilne, elektrotehnične stroke, kakor tudi pohištva, železnine in kuriva v veliki izbiri po ugodnih cenah ter solidni postrežbi.